

גליון קנין תורה

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יו"ל ע"י חבורת קנין תורה

נציבי חודש השון

הנגידים הנכבדים והמפוארים

משפחת בראכפעלד שיחי

לעז"נ אביהם מו"ה **משה יוסף** ב"ר יעקב ע"ה ממעקסיקא

חבורת קנין תורה ד' באבוב

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אין התורה נקנית אלא בחבורה (משנה)

שינון לחזרה

חולין גליון י"ט

פ' לך לך - וירא
תשפ"ה

שינון לחזרה

עמוד א'
שאלות ותשובות
עמוד י"ד

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות

מס' חולין דף צד. עד דף צח:

ואם איירי במקום שכל הטבחים ישראלים הם ונוהגים שמכריזין כשנפל טריפה, דאז מותר לישראל ליקח באותו מקום בשר מעובד כוכבים כשלא הכריזו, דלמאי ניהוש לה; הרי הטבחים ישראלים הם, ואין לחוש לטריפה כיון שלא הכריזו היום שנפל טריפה. אם כן יהא אסור לשלוח לעובד כוכבים אפילו ירך שלימה עד שיטול גידה. דאף על פי שמקומו של גיד ניכר, צריך לחשוש שמא יחתכנו העובד כוכבים, וימכרנה לישראל ויסבור שכבר ניטל גידה.

ביארו המשנה בשלשה דרכים:

(א) איירי במקום שמכריזין, ומותר לשלוח להם ירך שלמה דאף אם יחתכנו עובד כוכבים, אין חיתוכו עשוי כשל ישראל. כיון שאינו יודע לחתכה כדרך שהגיד מונה, כמו ישראל היודע ומכיר מקום הגיד.

² רימב"א צציאור דברי רש"י.

וכתב רש"י דעל סמך זה הורה רבו בשולח ירך לחצירו על די עובד כוכבים, ולא עשה זה חומס, דכשרה היא אם היא חמוכה כדרך שישראל חותכה אחר חטיטת הגיד. אבל צאצא אחר שחיתוך עובד כוכבים וחיטוך ישראל שוין זו, אסור עד שיהא זו חומס.

והקשו עליו התוספות (ד"ה חיתוכא) דאם כן לוקמיה חף כשאין מכריזין, ולכן לא ישלח חמוכה שמה ימכרנה לישראל, כיון דחיטוך דישראל מידע ידיע לא יחוש ישראל הצא לקנותה שמה טרפה היא, דאם כן למה פתחה וחמכה כדרך שעושין כדי לטול הגיד.

ורצין לומר דמ"מ חייש ישראל שמה אחר כך נודע לו שהיא טרפה. אבל בשולח ירך לחצירו על די עובד כוכבים לא חיישין כולי האי שמה נודמנה לעובד כוכבים זה ירך אחרת שלא נודע לישראל שהיתה טרפה עד אחר שניטל גידה, והחליפה

דף צ"ד ע"א

שליחת ירך שיש בה גיד הנשה לעובד כוכבים

תנן במשנתנו, שולח אדם ירך לעובד כוכבים שגיד הנשה בתוכה, מפני שמקומו של הגיד ניכר, ולכן אין הוששין שמא יחזור העובד כוכבים וימכרנה לישראל ויאכלנה הישראל בגידה. דכיון דשלימה היא, מקומו של גיד הנשה היה ניכר אם נחטט הימנה, וישראל הלוקחו מבין שלא ניטל הגיד, ונוטלו.

ודייקו בגמ' מודקאמר ששולח אדם ירך, משמע דרק ירך שלימה מותר לשלוח. אבל אסור לשלוח לעכו"ם ירך התוכה אלא אם כן ניטל גידה. דכיון שחתוכה היא יסבור ישראל הלוקחה מן העובד כוכבים שכבר ניטל גידה, ויבוא לאוכלה בגידה.

ולכאורה קשה באיזה אופן איירי; דאף אם כל הטבחים של אותו מקום ישראלים הם, אם כשבאה טרפה לידם אין מכריזין לומר 'נפלה טרפה באימליו' למכרו לעובד כוכבים, ואם כן באותו מקום אסור ליקח בשר מעובד כוכבים, דצריך לחשוש שמא מכרו לו הטבחים טריפה, ואין אנו יודעים אם באת היום טרפה לידם. ואם כן יהא מותר לשלוח אפילו ירך **חתוכה** עם גידה לעובד כוכבים. דהא ליכא למיחש שמא ימכרנה לישראל, כיון שלא יקח ישראל בשר מן העובד כוכבים מחשש שמא היא טריפה.

⁶ לפי שהיו מזלזלים בזמן ההוא צענין גיד הנשה, חששו ככל הסוגיא שלא יקדקו הלוקח שיהא מנוקד כראוי אלא יסמוך שניטל גידה; רימב"א.

גליון קנין תורה

לשמשו להשקותו 'אנפקא' של יין חי, והשמש נתן לו יין מזוג וסבר העובד כוכבים שהוא יין חי. ומדהקפיד עליו שמואל הזיגן דסבירא ליה דאסור לגנוב דעתו של נכרי.

אבל כיון שלא אמר כן שמואל להדיא, אלא נלמד ממעשה יש לגמגם בה דאין הכרה שבאמת סובר שמואל דאסור לגנוב דעתו של עובד כוכבים. דהא אפשר שהקפיד מטעם אחר; (א) לאביי, שנתן לו תרנגולת מריפה, יש לומר דלאו משום גניבת דעת הקפיד, אלא על זה שהשמש השחה אצלו עד עכשיו תרנגולת מריפה, ולא חשש שמא יאכלנה בשוגג. (ב) לרבא, שנתן לו יין מזוג, יש לומר דכיון שאמר לו שמואל להשקותו 'אנפקא' דהיינו יין חי, והשמש נתן לו יין מזוג, הקפיד שמואל על כבוד עצמו, שהשמש עבר על דבריו.

• שנינו בברייתא, היה רבי מאיר אומר ד' דינים בדין גניבת דעת, (א) לא יפציר אדם בחבירו לסעוד אצלו, משום שיודע שלא יבא לסעוד אצלו. משום דגונב דעתו של חבירו שכובר דמן הלב מפציר בו ויחזיק לו טובה בחנם. (ב) לא ירבה מתנות לחבירו משום שיודע בו שלא יקבלו. (ג) לא יפתח לחבירו חביות המכורות לחנוניה אלא אם כן הודיעו שכבר מכרו לחנוני ואינו נפסד על ידי פתיחתו. (ד) לא יאמר לאדם סוך לעצמך שמון מפך ריקן, מפני שיודע בו שלא יסוך, וגונב דעתו משום דכסבור שיש בו שמון.

ואם עשה כן בשביל כבודו של אורח – להודיע לבריות שהביב הוא עליו, מותר לעשות כן.

הא דפעם נזדמן עולא לביתו של רב יהודה ופתח לו חביות המכורות לחנוני, תירצו בשני דרכים; (א) רב יהודה הודיעו שאבן החבית כבר נמכר לחנוני. (ב) שאני עולא דחביב ליה לרב

¹ ואם היה יודע שיבא לסעוד אצלו, לא היה מומינו; שלאח ערוך הרב הל' אונגה סעיף י"ז.

² דרכם היה שכל חזיותיהם היו מגופות, וכשצא אדם חשוז אצלו פותח לו חביות להשקותו יין חוק. ואם מכר חביות לחנוני שלמה, ועדיין היא אצלו, לא יפתחה לאורח הבא לו, מפני שגונב לבו להחזיק לו טובה חנם דכסבור זה הפסד גדול נפסד על ידו, שהרי תשאר חביות זו חסרה ותתקלקל יינה, ובאמת זה ימסרנה מיד לחנוני שימכרנה לו.

³ ע"י לקמן הערה י"ז.

⁴ והכא שהפך ריקן אסור אף כשאם היה רוצה לסוך היה נותן לו שמן, ואעפ"כ כיון שמכל מקום עכשיו אינו מנקה באמת להנהומו כי יש מונע מזדו שהפך ריקן ואין בו שמן ויחזיק לו טובה בחנם, אסור, [והא דכמז רש"י שיודע בו שאינו סך, אינו אלא משום דלכן אינו חושש להציע לו סך ריקן של שמן]; שו"ע הרב סס.

(ב) איירי במקום שאין מכריזין, ומכל מקום אסור לשלוח לעובד כוכבים ירך התוכה, משום גזירה שמה יתננה הישראל להעובד כוכבים בפני ישראל. ואותו ישראל הרואה שזה נתנה לו, יקחנה מן העובד כוכבים ויסבור שניטל גידה.

(ג) הא דאמרו דאסור לשלוח התוכה שאינו ניכר בה הגיד, אינו משום חשש שמא יקחנה ישראל אחר. אלא משום שהישראל גונב דעתו של העובד כוכבים, דכסבור שישאל זה אוהבו מאד שתקנה להירך וטרח בה ליטול גידה עד שנראית לעצמו, ואחר כך נתנה לו. וכיון דבאמת לא נטלו, נמצא העובד כוכבים מחזיק לו טובה חנם.

גניבת דעת

הא דאמרו בדרך הג' שאסור לשלוח לעובד כוכבים ירך התוכה שיש בה גיד הנשה משום איסור גניבת דעת, היינו כדאמר שמואל, שאסור לגנוב דעת הבריות – ואפילו דעתו של עובד כוכבים.

שמואל לא אמר דין זה להדיא, אלא למדו שכן דעתו ממעשה. דשמואל ישב בספינה רחבה שעוברין בה את הנהר, ואמר לשמשו שיתן שכרו לבעל המעבורת שהיה עובד כוכבים. הלך השמש ונתן לו דבר בשכרו, והקפיד עליו שמואל. ונאמרו שני דרכים מה נתן לו השמש שהקפיד שמואל עליו; (א) לאביי, נתן לו תרנגולת מריפה; בחזקת תרנגולת שהוטתה. (ב) לרבא, אמר

זאת. אבל היכא דשאל שלח לעובד כוכבים, חייש ישראל במקום שאין מכריזין אף על פי שניטל גידה, דלמא לך שלמה לעובד כוכבים, לפי שזדע לו אחר ניקור שטרפה היא.

¹ ולא יחוש הרואה שנתנו לו משום שהוא טריפה, דסבר שלח החירו למכור טריפה לנכרי אלא במפרש לו דטריפה היא. אבל בסקת אסור למכור לו, ומשום גזירה שמה יראה ישראל שזה מוכר לו סתם, מימר אמר דלאו טרפה היא, דאי טרפה לא הוה מוצין לה סתם שמה יתפס עליו כגנב. ואפילו צותנה לו צמתנה, צוש הוא למחר כשיודע לו שטריפה או נבלה נתן לו. והילכך אי מוכר או נותן לו טריפה צריך הוא לומר לישראל הרואה שלא יקח ממנו; רשב"א.

² דבמקום שאין מכריזין מיירי, דסליק מינה. והכי קאמר, ואיבעית אימא משום גזרה ליכא דכיון דמקום שאין מכריזין הוא כולי עלמא ידעי דטרפות ונבלות לנכרי מוצינין להו, וכענין שכתוב 'או מכור לנכרי', ואף על גב דמיחזי חזי ישראל חזיה דמוצין או יחזי צשרא לגוי, לא אחי למוצין מיניה דמימר אמר דלמא טריפה נבלה היא; רשב"א.

³ היינו תרנגולת טריפה, שנשחטה. אבל אם לא נשחטה, אינו יכול ליתנו בתורת שחטה שהרי ניכר צביון על התרנגול שאינו שחטה.

⁴ לפי ראשון ברש"י פירוש לשון 'חוקת', והיינו אף שלא אמר לו בפירוש שהוא שחטה. לפי השני הוא לשון 'תמורה', דהיינו שאמר לו בפירוש שהוא שחטה; ה"ם בשר. [אמנם ע"י לקמן הערה י"ז דמשמע דס"ל לרש"י דלמסקנה אין איסור רק במפרש להדיא].

גליון קנין תורה

עוד בדיני שילוח ירך לחבירו ולעובד כוכבים

שנינו בברייתא ג' בבות: (א) השולח ירך לחבירו שלימה, אינו צריך ליטול הימנה גיד הנשה. מפני שניכר שלא ניטל, והאוכלה נוטלו. אבל אם שולחה התוכה, צריך ליטול הימנה גיד הנשה.

וכששולח ירך לעובד כוכבים, בין התוכה ובין שלימה אין צריך ליטול הימנה גיד הנשה.

(ב) מפני ב' דברים אמרו דאין מוכרין נבילות וטרפות לעובד כוכבים בסתם: אלא אם כן הודיעו שהיא טרפה; (א) מפני שמתעוהו – שגונב דעתו, (ב) שמא יחזור וימכרנה לישראל אחר.

(ג) לא יאמר אדם לעובד כוכבים קח לי בדינר זה בשר, מפני ב' דברים; (א) מפני שעובד כוכבים אנס הוא, ומעכב הדינר בידו וגוזל את הטבח, (ב) שמא מוכרין לו להעובד כוכבים נבלות וטרפות.

דף צ"ד ע"ב

ודייקו בגמ' דבבא ראשונה שמותר לשלוח ירך לעובד כוכבים בין שלימה בין התוכה ואינו צריך ליטול הימנה גיד הנשה, על כרחך לא איירי במקום שמכריזין כשנפל טריפה. דאם כן היה צריך ליטול גיד הנשה כשהירך התוכה, משום חשש שמא יקנהו ישראל ממונו שיסבור שכבר ניטל גידה, ויאכלנה עם גיד הנשה. אלא על כרחך איירי במקום שאין מכריזין, דאסור לישראל לקנות ממונו. וכיון שלא יקנהו ישראל ממונו, מותר לשלוח לו ירך התוכה בלי ליטול הגיד.

⁷ מדברי רש"י אלו משמע דגם נסתם יש משום גניבת דעת, אבל במסקנת הגמ' להלן (ע"ז ד"ה אינהו) משמע דנברי רש"י דרק במפרש לו להדיא שהוא כשר יש בו משום גניבת דעת.

⁸ ומנא זו סבר דאין חוששין משום גניבת דעת, ורק במכירה הוא דאסור לפי שהעובד כוכבים נתן מעות בחורט שחטה, אבל בשולח דורון לא חיישינן וולכן המיר צרישא לשלוח ירך לעכו"ם; תוספות ע"ז ד"ה אמר אצ"י, צ"ד.

[אי נמי יש לפרש, דמנא זו לית ליה גניבת הדעת בגיד, אלא בנבילה וטריפה דמאיסה אפילו לגוים; רמב"ן].

⁹ וכתב רש"י, דמכל מקום בהודיעו שרי, ולא חיישינן שיחזור וימכרנה לישראל, דאיירי במקום שאין מכריזין, וכאוקמתא דרב אשי להלן. ורש"י פירש כן משום דפשוטא דברייתא משמע דמרי הטעמים שויס, ובהא דגניבת דעת על כרחך מותר במפרש לו, לכן נקט אוקמתיה דרב אשי דלפי דבריו יש להמיר במפרש [דהרי כל החשש הוא רק משום מוכר לו צפני ישראל]. אבל לאצ"י ורבא דאוקמה לה במקום שמכריזין ואירע אונס ולא הכריזו, באמת אסור אף במפרש משום טעמא דשמא יחזור וימכרנה; ראש יוסף.

יהודה, דבלאו הכי היה פותח לו החבית, ולכן לא הוה גניבת דעת.

• שנינו בברייתא, לא ילך אדם לבית האבל ובידו קנקן חסר שהיין מתקשקש בתוכו, לפי שהאבל יסבור שהוא מלא. וכן לא ימלאנו מים שלא יקשקש היין בתוכו, מפני שגונב דעתו של האבל. אבל אם יש שם 'חבורות עיר' רבים היושבים עם האבל, וזה מתכוין להחשיב את האבל בעיניהן שיאמרו כמה חשוב האבל שזה מכבדו כל כך, מותר לעשות כן, משום גדול כבוד חבריות.

• שנינו ברייתא, לא ימכור אדם לחבירו סנדל של עור בהמה שמתה מואליה בחזקת עור בהמה שחומה, משום ב' טעמים; (א) שמתעוהו, שהרי אין עורה חזק כשל בריאה שחומה. (ב) מפני הסכנה שמא מחמת נשיכת נחש מתה, והארס נבלע בעור.

וכן לא ישגר אדם לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה, שיסבור המקבל מתנה שהכל שמון, ויזמין עליו אורחים ובטוח שיש לו שמן הרבה לצרכם, ולבסוף יתברר שאין לו. ומעשה באחד ששיגר לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה, והלך המקבל וזימן עליה אורחין, כשנכנסו ומצאה שהיא של יין, הנק את עצמו לפי שלא היה לו מה להאכילם והיה בוש מהם.

אין האורחין רשאים ליתן ממה שלפניהם לבנו ולבתו של בעל הבית אלא אם כן נמלו רשות מבעל הבית. ומעשה באחד שזימן ג' אורחין בשני בצורת, ולא היה לו להניח לפניהם אלא כשלש ביצים. בא בנו של בעל הבית, ונטל אחד מהן חלקו ונתנו לו, וכן עשה השני וכן עשה השלישי. בא אביו של תינוק מצאו סוגר א' מהביצים בפיו ושתיים בידו, חבטו להתינוק בקרקע ומת. כיון שראתה אמו מה נעשה לבנה, עלתה לגג ונפלה ומתה. ואף הוא עלה לגג ונפל, ומת. ומסיים הברייתא, אמר רבי אליעזר בן יעקב, על דבר זה נהרגו ג' נפשות מישראל. ואף שדבר פשוט הוא, בא להשמיענו שכל הברייתא הוא דברי רבי אליעזר בן יעקב.

¹⁰ דהיה דרכם שכל אחד מציא שם לשמות משלו, אבל לא היו שומין מכולן, והיה זה יכול להשמט עם לגין שלו שלא יהיו שומין ממנו, ונחזרתו יראה להאכל לגין שלו מתקשקש, ומטעהו שהאכל יסבור ששמו ממנו עד שנעשה ריקן; מהרש"א.

¹¹ ואפילו אינו נוטל ממנו אלא דמי מתה, אפילו הכי איכא טעות כיון דאינו חפץ בשל מתה כלל; מהרש"א, ב"ח חו"מ סי' רכ"ח ס"ו.

גליון קנין תורה

שמע מן הטבח שהיא טריפה וסבור שהיא כשרה, ויבא לקנותו מיד העובד כוכבים¹⁰.

עוד דיני גניבת דעת

רב יצחק בר יוסף אמר שבמקום שמכריזין כשבאה טריפה לידם מכריזין 'בא לדינו בשר לעובדי כוכבים'. ואין מכריזין 'נפל טריפה לעובדי כוכבים', משום דאז לא יקנהו העובדי כוכבים, דגנאי הוא להם לקנותה מאחר שאין אנו רוצים לאוכלה. ואין בזה משום ממעה לעובדי כוכבים, שהם מטעים עצמם בסכרם שהיא כשרה, שהרי לא שאלו אי טרפה אי כשרה הוא¹¹.

והיינו כמו המעשה של **מר זוטרא בריה דרב נחמן** שהלך בדרכו מסיכרא לבי מחוזא, ו**רבא** ו**רב ספרא** היו באים לסיכרא, ופגעו אותו באמצע הדרך, וסבר מר זוטרא שלקראתו יצאו. אמר להם, למה להו לרבנן דטרוח ואתו כולי האי, שיצאתם יותר מדאי. אמר לו **רב ספרא**, אנן לא הוה ידעינן דקאתי מר, ולעשות עסקינו ולילך למקום אחר יצאנו. אבל אי הוה ידעינן שאתה בא, היינו מורחין אפילו יותר.

אמר לו **רבא**, למה אמרת כן לרב ספרא, הרי הלשת דעתו שהיה סבור תחלה שכבדנהו. אמר לו רב ספרא, אם לא הייתי מגלה לו היה מחזיק לנו טובה הנם¹².

¹⁰ וכמז רש"י, דצרישא גבי שולח ירך לעובד כוכבים לא גזר שמא יתנגה לו בפני ישראל ויקחנה מיידו ויאכלנה בגידה. דבשלמא כפיפא גבי מכירת טבח באיטלי, התם יש ישראל הרבה ורואין, ומיישינן שמא אחד מהם יחזור ויקנה ממנו. אבל צבא דרישא לשולח לעובד כוכבים ירך, צביתו הוא ומי יראה. ואף אם יראה אדם לא גרמין כולי האי שמא יקחנה זה, דלטו כולי עלמא קונים עכשיו בשר.

אבל תנא דמסנה דמצואר בתירון השני לעיל שאסר לשלוח לעובד כוכבים ירך חתוכה, משום גזירה שמא הישראל יתנגה להעובד כוכבים בפני ישראל אחר, על כרחך חולק על תנא דצרימא, וסובר דגזרו אפילו בשולח צנעא.

¹¹ והא דקמני לעיל בצבא שניה שאסור למכור בשר טריפה לעובד כוכבים 'מפני שמטעהו', היינו כשמוכרו לו בחזקת שמוטה.

והא דקמני לעיל דאסור לפתוח לאורח חציות המכורות לתנוגי, היינו באומר לו 'בשצילך אני פותח', דודאי גונב דעתו. [אבל התוס' (ד"ה אינהו) חולקים על רש"י, וסוברים דאסור אפילו כשאינו אומר לו בפירוש, ומכל מקום אסור כיון דמן הסתם אינן מכורות לתנוגי ולכן הוה גניבת דעת].

¹² ואין להקשות דאין זה טעות כיון דבלאו הכי היו באים לכבודו, כדקאמר ליה טפי הוה טרחנא, וכדאמרין לעיל שאני עולא דחביב ליה לרב יהודה ובלאו הכי היה פותח לו חצית. ללא דמי כלל, דלעיל נהי דליכא פסידא כל כך צמה שפוחתן כיון שהיו מכורות לתנוגי, מכל מקום בעבור פתחן. וכיון דאפילו לא היו מכורות היה פוחתן בעבורו לא הוצרך להודיעו כלל. אבל הכא צאמת לא באו כלל בעבורו; תוספות ד"ה והא.

אבל בבא שניה שאמרו שמפני ב' דברים אין מוכרין נבלות וטרפות לעובד כוכבים, אחד מפני שמטעהו, ואחד שמא יחזור ומכרנה לישראל אחר, לכאורה לא איירי במקום שאין מכריזין, דאם כן לא יבא ישראל לקנות ממנו כיון שצריך לחשוש שהוא טריפה. אלא פשיטא דאיירי במקום שמכריזין, ובמקרה נודמן שהיום אירע להם אונם שלא הכריזו, הלכך צריך לחשוש שמא יבא ישראל לקנות ממנו.

ואילו בבא ג' שלא יאמר אדם לעובד כוכבים קח לי בדינר זה בשר מפני שני דברים, אחד מפני האנסין, ואחד שמא מוכרין לו נבילות וטרפות, לכאורה מוכרח דלא איירי במקום שמכריזין. דאם כן אם אכן נפל טריפה היו מכריזין כן, ומדלא הכריזו כן על כרחך דלאו טריפה היא. אלא ודאי איירי במקום שאין מכריזין. ואם כן קשה דרישא וסיפא איירי במקום שאין מכריזין, ומציעתא איירי במקום שמכריזין.

ומסיק הגמ' לפרש הברייתא בג' דרכים:

(א) **אביי** אמר דרישא וסיפא אכן איירי במקום שאין מכריזין, ומציעתא איירי במקום שמכריזין.

(ב) **רבא** אמר, כולה איירי במקום שמכריזין. אלא רישא דאמרין שיכול לשלוח לעובד כוכבים אפילו גיד התוכה ואין צריך ליטול גידה, איירי כשאכן הכריזו היום שאותו היום לא יקח ישראל בשר מעובד כוכבים. וסיפא נמי דאסור לשלוח דינר ביד עובד כוכבים איירי כשהכריזו היום שיש טריפה, דהואיל ויש טרפה ימכרהו לו. ומציעתא איירי שאירע להם אונם ולא הכריזו שנפלה לידם טריפה, ולפיכך אסור למוכרה לעובד כוכבים שמא ימכרנה לישראל, דהואיל ומקום שמכריזין הוא והיום לא הכריזו, יש לחוש שיבא ישראל לקנות ממנו.

(ג) **רב אשי** אמר, כולה איירי במקום שאין מכריזין, ובאמת אין חשש שיקנה ישראל בשר מאת עובד כוכבים. הילכך ברישא מובן למה אין צריך ליטול גידה, וסיפא נמי אסור לשלוח עובד כוכבים שיקח לו בשר, דכיון דאין מכריזין יש לחוש שמא יש טריפה באיטליו ואין אנו יודעין. ומציעתא דקתני אסור למכור טריפה לעובד כוכבים אם לא הודיעו, הוא משום גזירה שמא ימכרנה הטבח לעובד כוכבים בפני ישראל אחר, וזה הרואה לא

גליון קנין תורה

אמר לו רבא, הרי הוא מטעה את עצמו אחרי שאנו לא אמרנו לו 'לקראתך יצאנו'.

דף צ"ה ע"א

טבח אחד אמר לחבירו שהיה שונא לו, אם היית משלים ומתפיים עמי, וכי לא הייתי סופה לך משורר המפוטם ששחמתי אתמול. אמר לו חבירו, הרי אכלתי משורר המוכחר ביותר שהיה לך. אמר לו השוחט מנין היה לך, אמר לו השני שפלזני עובד כוכבים קנה ממך והוא נתן לי. אמר לו השוחט, שחמתי אתמול שני שורים מפוטמים, ואותו שקנה העובד כוכבים טריפה היה.

ללישנא קמא אמר רבי, בשביל טבח שומה זה שעשה שלא כהוגן – שמכר טריפה לעובד כוכבים למוכרה באטליו, ובכך הטעה את חבירו שלקח בשר טריפה מן העובד כוכבים, וכי אנו נאסור מליקח בשר היום מן העובד כוכבים באיטליו, הרי רוב טבחי ישראל, ויש לנקוט שהבשר כשר הוא.

והיינו רבי למעמיה דאמור, שאיטליו של עובדי כוכבים, וטבחים המוכרים להם הבשר רובן ישראל, בשר הנמצא ביד עובד כוכבים [שלוקחו מן הטבחים להשתכר בו, דהוא ודאי לא שחטה] מותר באכילה, משום דאזלינן בתר רוב טבחים שהם ישראלים. ואין צריך לחשוש לטריפה, דאם היה טריפה לא היה מוכרה לאיטליו עובדי כוכבים למוכרה.

ללישנא בתרא אמר רבי, וכי מפני טבח שומה זה שהתכוון לצער חבירו ושקר בדבר ואמר שמכר בשר טריפה לעובד כוכבים, אנו נאסור היום האיטליון שבעיר ליקח בשר מן העובד כוכבים. אלא כיון דלא הכריזו שיש בשר טריפה, יש לנקוט שאינו אמת ולא מכר בשר טריפה לעובד כוכבים.

ולפי לשון זה יש לדייק מדברי רבי, דדוקא משום דאין מאמינים להטבח שמכר בשר טריפה לעובד כוכבים, אלא

¹⁷ והיינו דאין לנו לאסור מליקח בשר היום משאר מקולין, ולחוש שכמו שמכר לזה טרפה למוכרה במקולין אע"פ שלא הכריזו, כן מכר לאחרים המוכרים במקולין, או כמו שמכר זה הטבח טרפה כמו כן עשו שאר טבחים, זה אין לחוש, ושרו שאר מקולין הואיל ורוב טבחי ישראל, לצד מההוא עובד כוכבים דזננה מיניה; תוספות ד"ה אגן.

¹⁸ והיינו במקום שנהגו להכריז כשיש בשר טריפה ולכן לוקחין בשר באיטליו אפילו מעובדי כוכבים, ואותו שחט ישראל פשע ולא הכריזה; רשב"א דעת רש"י.

¹⁹ הקשה התפארת יעקב, דאם יש מיעוט טבחי עכו"ם, למה מותר ליקח בשר באיטליו, הרי צריך לחשוש למיעוט טבחי עכו"ם שמוכרין בשר טריפה באיטליו, דלא גרע ממקום שלא נהגו להכריז דאסור לקנות בשר משום חשש של המיעוט שהוא טריפה.

אמרינן דרק אמר כן לצער לחבירו, לכן מותר ליקח היום הבשר באיטליו. אבל אם היה אמת דבריו שמכר בשר טריפה לאיטליו עובדי כוכבים, היה אסור ליקח בשר מאיטליו עובדי כוכבים, אף שרוב טבחים ישראל הם.

והא דשנינו בברייתא, רבי אומר איטליו של עובדי כוכבים וטבחי ישראל, בשר הנמצא ביד עובד כוכבים מותר – היינו משום דהן בחזקת היתר. אבל באופן שאנו יודעים שהיה אחד שמכר בשר טריפה לעובד כוכבים ואיתחזיק איסורא, צריך לחשוש דכמו שמכר ממונה לעובד כוכבים זה כמו כן מכר ממונה לעובדי כוכבים הרבה.

בשר שנתעלם מן העין

אמר רב, 'בשר שנתעלם מן העין' שהיה עשה אחת שלא ראהו – ואפילו היה מונח על שלחנו, אסור באכילה שמא נתחלף בבשר נבלה.

• שנינו בברייתא, רבי אומר כשיש איטליו [של עובדי כוכבים] וטבחי ישראל, בשר הנמצא ביד עובד כוכבים, מותר באכילה. הרי לכאורה מבואר דאין חוששין שהוא נבילה. תירצו, דכשנמצא ביד עובד כוכבים שאני, כיון שהיתה בחזקת מותר ביד העובד כוכבים והוא לא שחטה, וטריפה לא מכרו לו למוכרה כאגן. אבל בשר המונח ואינו בחזקת מותר, צריך לחשוש שמא עורבים חלפוהו.

• שנינו בברייתא, תשע חנויות שכולן מוכרות בשר שחומה ואחת מוכרת בשר נבלה, ולקח בשר מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח, ספקו אסור משום ד'כל קבוע כמחצה על מחצה דמיו', והוא מן הקבוע לקח. אבל אם נמצא הבשר בשוק ואין ידוע מאיזה חנות פירש, כיון דלאו קבוע הוא אזלינן בתר רוב והבשר מותר. הרי לכאורה מבואר דמתירין בשר הנמצא בשוק ולא חיישינן שמא הביאו עורב ממקום אחר. תירצו, דהכא נמי

²⁰ ולא חיישינן שנתעלם מעינו של נכרי ונתחלף לו, שאין אנו חוששין לחילופין אלא על הידוע שנתעלם ודאי, אבל זה שלא ראינו שנתעלם, אין חוששין שמא נתעלם, והלכין אחר שעת מציאתו; ריב"א.

²¹ והציאוהו מרובא דעלמא דהוה נבלה, וממרא דעלמא הוא [במקום שרוב טבחי ישראל - דחששא דעורב חשש רחוק הוא]; תוספות ד"ה אמר וראש יוסף.

²² דנפקא לן מקראי צמס' יומא (דף פ"ד:), וצמס' כחוצות (דף ט"ו:).

גליון קנין תורה

משום נבילה, ואינו לוקח על אכילתו משום דאינו אלא ספק. אבל מכל מקום הם אסורות באכילה מחשש שמא הביאו עורב מעיר אחרת.¹⁷ ולוי אמר שהם מותרות אף באכילה, דלא סבירא ליה דצריך לחשוש שמא הביאו עורב מעיר אחרת.

דף צ"ה ע"ב

• דינו של רב דבשר שנתעלם מן העין אסור באכילה, לאו בפירוש אתמר, אלא נלמד ממעשה. דרב ישב על מקום מעבר של הנהר 'אישתמית', וראה אדם שהיה מדיח ראשה של בהמה כשרה במים. נפל מידו הראש, והביא האדם סל כדי להעלותו מן המים, והעלה מן המים שני ראשים. אמר רב, וכי דרך הוא כן שהמאבד הפיץ אחד מוציא שנים. כלומר, ודאי היה ראש של בהמות אחרים שם, ולכן אסרה באכילה שמא הוא ראש של בהמה האסורה באכילה.

אמרו רב כהנא ורב אסי לרב, וכי רק ראשי בהמות האסורים שכיחי ולא ראשי בהמות כשרים. אמר להם רב, ראשי בהמות האסורים שכיחים יותר, ואף שבאותו עיר שכיח יותר בהמות כשרים, אסור מחשש שמא עורב הביאו מרובא דעלמא.¹⁸

אולם כיון דלא איתמר בפירוש רק נלמד מהך מעשה, אפשר דאין ללמוד ממנו לענין שאר בשר שנתעלם מן העין. דשאני התם שהיה נמל של עובדי כוכבים, ואפשר שרק שם אסור רב משום ששכיח בהמות של איסור יותר.¹⁹ אבל ברוב טבחי ישראל אולי מודה דמותר, ואין חוששין שמא הביאו עורב מעיר אחרת שיש בה רוב בהמות אסורים.

ולרב דסבירא ליה שבהעלמה אסור לאכול בשר, אין לאכול בשר אלא; (א) בשעתיה – מיד כשנשחט, דלא עלים עיניה מיניה, (ב) כשהבשר קשור והתום, דאז אין לחשוש שמא נתחלף. (ג) כשיש סימן על הבשר עצמו, כהא דרבה בר רב הונא שהיה מחתך הבשר כל התיכה לשלשה קרנות.

איירי כשנמצא ביד עובד כוכבים שקנאו מן ההנות²⁰, ולכן גם הוא בחזקת משתמר.

• תנן, עיר שישראל ועובדי כוכבים דרין בה ומצא בה בשר חי, אזלינן אחר רוב טבחים, ואם רובן ישראל הם הבשר כשר. ואם הבשר מבושל, אף על פי שהטבחים רובן ישראל, אזלינן אחר רוב אוכלי בשר שבועיר, דכיון שהוא מבושל הרי לא נפל מן הטבח, ואם רוב אוכלי בשר הם גוים, אסור שמא גוי בישלו. הרי מבואר ברישא דבבשר חי מותר כשנמצא בשוק בעיר שרוב טבחי ישראל, ולא חיישינן שמא הביאו עורב מעיר אחרת.

ואין לתרין דהכא נמי איירי כשנמצא ביד עובד כוכבים, דאם כן למה בבשר מבושל אזלינן אחר רוב אוכלי בשר. הא אם עובד כוכבים אוחזו, הבשר אסור, דמסתמא הוא שלו, ואם ישראל אוחזו, הבשר מותר, דמסתמא הוא שלו. אלא ודאי איירי כשנמצא מוטל לארץ, ומכל מקום מותר ברוב טבחי ישראל.

תירצו, דהמשנה איירי שהישראל שמצאו עומד ורואה שנפל הבשר מיד בן אדם, אלא שאינו יודע אם הוא ישראל או עובד כוכבים, אבל רואה שלא החליפו עורב. ולכן בעודו ביד הבעלים לא נאסר – ואפילו היה עובד כוכבים, דהא אם נמצא ביד עובד כוכבים מותר משום שהוא משתמר.

• תנן במס' שקלים, בשר הנמצא בעזרה אם הוא מחותך לאברים, יש לנקוט שהוא בשר עולה שכן דרך לנתחה לנתחים, וואם נמצא חתיכות, יש לנקוט שהוא בשר חמאת העומד לאכילה. ובשר שנמצא בגבולין, אם הוא מחותך לאברים, יש לנקוט שהוא בשר נבילה, שהדרך לחתכה לאברים ולהשליכה לאשפה. ואם נמצא חתיכות, מותרות ובמקום שרוב טבחי ישראל, דכיון דנחתכו לחתיכות ודאי לאכילה קיימי. הרי מבואר דאם נמצא הבשר חתיכות מותרות, ולא חיישינן שמא הביאום עורב מעיר אחרת.

ואין לתרין דאיירי המשנה כשעומד ורואה, דאם כן אף שהוא חתוך אברים למה דינו כנבילה, כיון שנפל מיד בן אדם ולא שהשליכו.

תירצו, דאכן הדין תלוי במחלוקת אמוראי. דכל הקושיא הוא רק לרב, והרי נחלקו אמוראי בביאור המשנה, ולרב הא דאמרו שהחתיכות מותרות היינו רק שהם מותרות לענין שאין מטמאין

¹⁷ וכיון דלא ראינוהו קונה אומה מן הסנות, אין דינו כקנאו; ע"פ תוספות ד"ה סכא.

¹⁸ שלח הסמיך רב בששעה זו אלא לענין אכילה בלבד; רי"ב א.

¹⁹ והיינו דקאמר ד'איסורא שכיח טפי', כלומר במקומות הרחוקים שיכולים עורבין להביא משם; תוספות ד"ה אסיק.

²⁰ ואע"ג דרוב העיר טבחי ישראל, כיון שנמקום ההוא שכיחי ציה טפי עכו"ם דאמו מעלמא, דמייתי איסור, בדידהו מולין, טפי מרובא דבני העיר דלא שכיחי. [ואפילו למ"ד רוב קרובי הולכין אחר הרוב, אינו אלא כשהרוב מלוי כאן כמו הקרוב]; רי"ב א.

בכל השנים שהיה רב קיים, כאשר היה כותב לו רבי יוחנן אגרת שאלה או תשובה היה כותב בו 'קדם רבינו שבבבל'. כאשר נפטר רב, ושמואל מילא מקומו היה כותב לשמואל 'קדם חבירינו שבבבל'. אמר שמואל לעצמו, וכי לא אוכל להפש דבר שאהיה אני בקי בו והוא לא שנאו ועל ידי זה אהיה רבו. כתב שמואל ושלח לרבי יוחנן חשבונות של עיבור השנים לששים שנים הבאות. אמר רבי יוחנן, השתא אני רואה רק שהוא בקי בחשבונות בעלמא ואין זו סברא שאכנה אותו 'רבינו שבבבל' בשביל זה.

שוב כתב ושלח לו שמואל י"ג גמלים של מיני ספק מריפותי.¹ כאשר ראה רבי יוחנן כן, אמר יש לי רב בבבל, אלך ואראנו. מרם שיצא אמר לינוקא, פסוק לי פסוקך. אמר ליה הינוקא הפסוק ושמואל מת. אמר רבי יוחנן לעצמו, שמע מינה דנח נפשיה דשמואל, ולכן לא הלך לבבל. אמנם באמת לא כך היה, אלא משמים נזדמן אותו פסוק להתינוק כדי שלא להטריח את רבי יוחנן.

• שנינו בברייתא, רבי שמעון בן אלעזר אומר, אם בנה בית, או נולד לו בן, או נשא אשה, אף על פי שאסור לסמוך עליו לגמרי משום נחש, מכל מקום יש בו סימן שאם הצליח בסחורה ראשונה לאחר מכאן, סימן הוא שהולך ומצליח. ואם לא הצליח, אל ירגיל לצאת יותר מדאי לפי שצריך לחוש שמא לא יצליח.

ואמר רבי אלעזר שהסימן אינו אלא כאשר איתחזק שלשה פעמים רצופות לאחר כן אם הצליח או לא. דכתיב יוסף איננו ושמעון איננו הרי שתים, ואם ואת בנימין תקחו מיד עלי היו כולנה, ואין לך צרה שאינה עוברת עלי. הרי מבואר שראה סימן בזה אם יעשה לו הצרה שלשה פעמים.

סימנין ומביעות עין בבשר שנתעלם מן העין

ללישנא קמא שאל רב הונא מרב מה הדין כשנתן בשר חרוזות על החוט ונתעלם מן העין, ושוב מצאן כן חרוזות על החוט. אמר לו רב, אל תהי שוטה בשאלה זו², דודאי הרי זה סימן שהוא אותו בשר שהיה כאן.

ללישנא בתרא לא היה כאן איבעיא, אלא רב הונא אמר בשם רב, שאם היה חרוזות על החוט, הרי זה סימן.

¹ רש"י מציא פי' אחר ששמע, ששלח לו הן ספיקי עופות טמאים דמזואר לעיל (דף ס"ג:).

² ללישנא בתרא נחש"י פירושו, אל תהי שוטה, במרוצת הרי זה סימן.

רב הלך לביתו של התנו רב הנן, כאשר הגיע לשפת הנהר ראה מעבורת יוצא כנגדו בלא שהזמינה. אמר רב, אם מעבורת באה לקראתי מאליה, יום טוב יהיה בבית האושפיזא, דסימן טוב הוא לעוברי דרכים כשהמעבורת באה לקראתן מאליה. לאחר שעבר הנהר הלך רב ועמד אצל הפתח של בית התנו, והציץ דרך סדק שבדלת וראה שם בהמות תלויים. רב הקיש על הדלת ויצאו כולם לקראתו – וגם הטבחים. רב לא העלים עיניו מן הבשר כל הזמן, אבל אמר להטבחים שיצאו שאם הייתם סומכים על השמירה ששמרתם עכשיו, נמצא שהייתם מאכלים לבני בתי מאכלות אסורות, שהרי העלמתם עיניכם מן הבשרי³.

לבסוף לא אכל רב מההוא בשר. ואין הטעם משום דהוה בשר שנתעלם מן העין, שהרי לא נתעלם מעינו של רב.

וגם אין הטעם משום דכאשר ראה רב שהמעבורת באה לקראתו אמר שיהיה יום טוב, נמצא שעבר על הלאו דלא תנחשו, ומשום כן לא רצה לאכול מן אותה הסעודה. דהא אמר רב, כל נחש שאינו סומך עליו לעשות מעשה על פיו כמו שעשה אליעזר עבד אברהם ושאם תשקני אדבר בה ואם לאו לא אדבר בה, ויונתן בן שאול [אם יאמרו אלינו עלו ועלינו], אינו נחש. וכיון שרב לא החליט לנסוע על פי הסימן טוב, לא עבר על איסור ניהוש.

אלא הטעם למה לא אכל ממנו הוא משום דהיה סעודת הרשות – דהיינו סעודת נישואין של בת תלמיד חכם לעם הארץ, ורב לא היה נהנה מסעודת רשות.

רב היה בודק על פי המעבורת האם לצאת לדרכו, שאם היה מזומנת לו היה נוסע, ואם מצאה בקושי לא היה הולך⁴. שמואל היה בודק על ידי שהיה פותח ספר והיה עולה בידו פסוק טוב. רבי יוחנן היה בודק בינוקא, על ידי שהיה שואל לו לומר פסוק, ועל פי הפסוק היה מחליט האין לנהוג⁵.

³ לא היה יכול לדקדק מכאן דקצר רב דבשר שנתעלם מן העין אסור, דלמא רוב טבחי עובדי כוכבי היו שם; תוספות ד"ה לא עליס רב עיניה.

⁴ ע"פ רבינו גרשום. נועי' במהרש"א דכיון שלא היה אוכל נמצא שלא נתקיים מהשטמו, ולא היה עובר אלאו דלא תנחשו.

⁵ אף זה אינו סמך גמור כאליעזר עבד אברהם וכיהונתן בן שאול שחלו מעשהים עליו לגמרי. שרב מפני דברים אחרים היה נמנע, אלא שהיה עושה סימן של מצרכא סניף להם; חידושי הר"ן.

⁶ ענינו של תינוק אינו מלדדי הנחש, אלא כגון נבואה קטנה היא כדאמרין במס' צבא צמרא (דף י"ג ע"ב) שניתנה נבואה לתינוקות; שם.

גליון קנין תורה

השמועות האלו שסמכו על מביעות עין אף לענין איסור והיתר אומר אני שמביעות עין עדיף יותר^א מסימני^ב.

ועוד יש להוכיח דסמיכין על מביעות עין, דאם לא כן האידך סומא מותר באשתו, הא אינו רואה אותה. וגם שאר בני אדם האידך מותרין בנשותיהן בלילה כשאין רואין אותן. אלא על כרחך סמיכין על מביעות עינא דקלא – שנתן דעתו להכירה בקול, וכמו כן בשאר מקומות לענין איסור והיתר סמיכין על מביעות עינ^ב.

אמר **רב יצחק בריה דרב משרשיא**, עוד יש להביא ראייה שמביעות עין עדיף מסימני, דאילו באו שני עדים ואמרו 'פלוני הרג את הנפש', ואין אנו מכירין בו מעולם, אלא יש סימנין שכך וכך היו בגופו ובכליו של הורג, ודאי אין הורגין אדם שיש בו אותו סימנין. ואילו אמרו שני עדים 'מביעות עין יש לנו בו ומכירין אנו שהוא הרוצח', הורגין אותו.

רב אשי אמר, עוד יש להביא ראייה שמביעות עין עדיף מסימנין, דאילו אדם אומר לשלוחו קרא לפלוני שיש לו סימון זה או סימון זה ואין השליח מכיר אותו אדם, יש ספק אם אכן יצליח למצוא אותו על פי סימנים אלו. ואילו יש לשליח מביעות עינא בגויה שמכירו, כשיראה אותו ודאי ידע מי הוא.

נפילת גיד הנשה

הנוטל גיד הנשה, **לתנא קמא דמשנה** (והוא רבי מאיר) צריך לחטט אחריו שיטול את כולו בכל מקום שהוא נבלע ונשרש בבשר.

לרבי יהודה, אינו צריך אלא לקיים בו מצות נפילה [שחוקק מה שלמעלה בטובה הבשר ודיו].

אדם ששמו 'בר פיולי' היה עומד לפני **שמואל** ומנקה לו את הירך ליטול מתוכה גיד הנשה, ולא היה מחטט אחר חלק המובלע

• **רב נחמן מנהרדעא** נודמן אצל ביתו של רב כהנא בפום נהרא בערב יום כיפור, באו עורבין והיו משליכין כבדים וכליות בשוק. אמר ליה **רב כהנא** לרב נחמן, קח ואכול אותם, שהיום שכיח יותר היתירא דרוב שוחטים ישראלים הסי^א, ולספק מרפה לא חיישינן כיון דרוב בהמות אינן מרפות.

רב חייא בר אבין נאבד לו כרכשתא של בהמה בין חביות יין, ומוצא באותו מקום התיכה דומה להתיכה שנאבד לו. בא לפני **רב הונא** לשאול האם יכול לתלות שזהו התחיכה שנאבד לו. שאל ממנו רב הונא אם יש לו סימון בגויה^א, אמר לו רב חייא בר אבין, לא. שאל לו רב הונא אם יש לו מביעות עינא בגויה. אמר ליה, אין. אמר לו רב הונא, אם כן אתה יכול ליטלו ולאכלו.

רב הנינא הוואה נאבד לו גב של בשר, ולאחר מכאן מצא התיכה דומה לו. בא לפני **רב נחמן** לשאול האם יכול לתלות שזהו התיכה שנאבד לו. שאל ממנו רב נחמן אם יש לו סימון בגויה, אמר ליה, לא. שאל ממנו רב נחמן אם יש לו מביעות עינא בגויה, אמר ליה, אין. אמר לו רב נחמן, אם כן אתה יכול ליטלו ולאכלו.

רב נתן בר אבבי נאבד לו פקעת של חוט תכלת, ולאחר זמן מצא פקעת כמותה שאבדה לו, בא לפני **רב הסדא** האם יכול לתלות שזהו מה שנאבד לו [דצריך להכירה שלא תתחלף בקלא אילן]. שאל ממנו רב הסדא אם יש לו סימון בגויה, אמר ליה לא. שאל לו רב הסדא האם יש לו מביעות עינא בגויה, אמר ליה, אין. אמר לו, אם כן אתה יכול ליטלו ולתלות שזהו התכלת שנאבד לך.

דף צ"ו ע"א

אמר **רבא**, מתחלה הייתי אומר שסימן עדיף מביעות עינא, דהא מחזירין אבידה לכל אדם בסימנין, ואין מחזירין על פי מביעות עין אלא לצורבא מרבנן. אבל עכשיו ששמעתי כל

^א רש"י (ד"ה רב הונא) ס"ל, דרב כהנא חולק על רב שאמר בשר שנחטט מן העין אסור, אלא סובר דאין צריך לחטט שמה הביאס העורבים מעיר אחרת [ע"י עוד הערה הבאה]. אבל התוס' (ד"ה אסיק) מנאריס, דנאחמו מקום היה הימרא שכתב כל מקומות שקביז שהיו עורבין יכולים להביא משם דהיו רוב טבחי ישראל.

^ב והיינו משום דקבירא ליה כרב רביה שאסר בשר שנחטט מן העין בלי סימן. וכתב רש"י, דלא קיימא לן כוותיה, אלא אמתימין סמיכין שהוצא לעיל דאם נמא בגבוליס בשר חמיכות מותרות. ואף על גב דרב תירך לעיל דאירי בעומד ורואהו, שינוי דחיקי נינהו. ואף דקיימא לן בדרך כלל כרב באיסורי, היינו רק גבי פלוגתא דשמואל. אבל גבי מתנימין לא, והא גס רב כהנא הא קא חזין שחלק על רב והמיר הכזדים וכליות שהביאס העורבין [ע"י בהערה דלעילן].

גליון קנין תורה

אמר רב פפא דהוא תלוי במחלוקת תנאים, דשנינו בכרייתא אם אכלו ואין בו כזית; לתנא קמא, חייב משום דבריה בפני עצמה היא. לרבי יהודה, אינו חייב עד שיהא בו שיעור כזית, משום דכתיב בתורה לשון אכילה על כן לא 'אכלו' בני ישראל את גיד הנשה, להורות דצריך שיעור אכילה דסתמא הוא בכזית.

ורבנן סוברים דההיא לשון אכילה באה לאשמועינן דאף על גב שיש בגיד ד' או ה' כזיתים, ולא אכיל כוליה אלא כזית, גם כן חייב. [דלא תימא לא מחייב עד דאכיל לכוליה, ולעולם כל היכא דאכל כוליה לא בעינן כזית].

ורבי יהודה סובר דאין צריך לזה פסוק משום דכבר ילפינן מהא דכתיב אשר על כף הירד דלא בעינן שיאכל כולו. אלא אפילו לא אכל אלא מה שעל הכף, חייב, ובלבד שתהא שם אכילה.

ורבנן ילפי מאשר על כף הירד להא דאמר שמואל, לא אסרה תורה אלא שעל כף הירד. ואם כן שוב צריך ללשון 'אכילה' לאשמועינן שהחייב כל שאכל כזית, אף אם לא אכל כל הגיד.

ורבי יהודה סבירא ליה דאדרבה הא כתיב 'הירד' דמשמע כולה ירד ואף מה שאינו על הכף, והיינו דלא כשמואל, אלא כל מקום שיאכל ממנו כזית, חייב.

ורבנן ההוא 'הירד' לאשמועינן אתא דאין אסור אלא גיד פנימי דפשיט איסוריה בכליה ירד, לאפוקי גיד החיצון דאינו חייב עליו. ולעולם אינו חייב אלא בחלק שעל הכף.

לפי זה שניהם דרשו תיבת 'כף'. ואף דילפינן מ'כף' למעט גיד הנשה של עוף דאין לו כף, מכל מקום יש לדרוש שניהם, משום דכתיב 'כף' שני פעמים; אחד למעט עוף, והשני, לרבנן, לדינו של שמואל שאינו אסור אלא כנגד הכף, ולרבי יהודה דאין צריך לאכלו כולו כדי להתחייב, אלא אף אם אכל רק מה שכנגד הכף בלבד גם כן חייב.

ירד שנתבשל עם גיד הנשה

תנן במשנתינו, ירד שנתבשל בה גיד הנשה, אם יש בה בנותן טעם הרי זו אסורה. כיצד משערין אותה לדעת אם יש בה נותן טעם, רואין כאילו הירד הוא לפתות והגיד בשר, ואילו היה הבשר כשיעור הגיד נותן טעם בלפתות כשיעור הירד, הירד אסור.²⁰

²⁰ שיעורין אלו הלכה למשה מסיני, וגמירי דבהכי משערין דאף על פי שאלו היה כרוז או קפלוט היה צריך פחות או יותר.

בבשר אלא גומם מלמעלה, וכשיטת רבי יהודה. אמר לו שמואל, רד בו למטה יותר ליטול אף חלק הבלוע בבשר. דכמו שעשית כעת, אם לא ראית אותך היית מאכיל לי דבר אסור. נבהל בר פיולי, משום דחשב ששמואל הושדו ברשע או עם הארץ, ומחמת כן נפל הסכין מידו. אמר לו שמואל, אל תפחד, שאיני הושדך בכך, אלא מי שהורה לך לנקר הגיד באופן זה, הורה כרבי יהודה.

מתחלה אמרו שרב ששת אמר, שלא נטל בר פיולי אלא החלק האסור מדאורייתא אליבא דרבי יהודה, ומשמע דהחלק שאסור מדרבנן לרבי יהודה לא נטל. אבל הקשו על זה, דאם כן מי שהורה לו לעשות ניקור באופן זה, כמי הורה לו.

אלא מסיק הגמ' דהכי אמר רב ששת, שמה שנטל בר פיולי הוא אסור מדאורייתא לרבי הכל. ומה ששייר אסור מדרבנן אליבא דרבי מאיר, אבל לרבי יהודה אפילו מדרבנן שרי.

דף צ"ו ע"ב

שיעור אכילת גיד הנשה

תנן במשנתינו, האוכל מוגיד הנשה כזית, לוקה ארבעים. ואם אכלו כולו אף אם אין בו כזית – חייב משום דבריה הוא וחייב עליו בכל שהוא.²¹ אבל כזית מוגיד הימני וכזית מוגיד השמאלי, סופג שמונים. רבי יהודה אומר, אינו סופג אלא ארבעים, משום דאינו נוהג אלא באחת.

אמר שמואל, לא אסרה תורה אלא חלק הגיד שעל הכף של ירד בלבד ובשר הסוכב את הקולית ודבוק לעצם, והגיד הארוך שוכב מקצתו על גבי אותו בשר.²² דאף על פי שהגיד ארוך, אין אסור אלא מה ששוכב על הכף, שנאמר על כף הירד.

²¹ ודלאמרינן צמסכת מכות (דף יג.) אי חסם מודים לי צאכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כזרייתה.

²² והא דאמר שמואל לבר פיולי לתטט צבצר כרבי מאיר, היינו מדרבנן; רשב"א, [לדעת הר"ף והגאונים וכ"ה דעת הרא"ש. אבל התוספות (ד"ה מכלל) כתבו דרק אליבא דתנא דמתניתין דאמר אכלו ואין בו כזית חייב קאמר כאן שמואל 'לא אסרה תורה כו', אבל ליה לא סבירא ליה].

גליון קנין תורה

שיעורי ביטול

אמר רבא, מצינו ג' שיעורים בדיני ביטול; (א) **בנותן טעם**, אם נתערב מין בשאינו מינו שהאדם יכול להבחין טעמו, ושניהם של היתר כגון תרומה וחולין, יטעימנו כהן ואם אין התרומה נותנת טעם בחולין יאכל התבשיל אף לזרים.

(ב) **בטעימת קפילא עובד כוכבים** כדאמר רבי יוחנן. והיינו אם הוא של איסור כגון בשר בחלב שאין בן ברית יכול לטעמו, ממכינן על קפילא עובד כוכבים.

(ג) **ביטול בששים** במס' עבודה זרה (דף ס"ט). דפסקינן הלכתא בכל איסורין שבתורה, בין בשר בחלב ובין שאר איסורין שיעורו בששים. והיינו במין במינו בין דהיתרא ובין דאיסורא דליכא להבחין טעמו. או מין בשאינו מינו במקרה דליכא עובד כוכבים דליטעמיה.

בביתו של ריש גלותא היו ירכות שנמלחו בגיד הנשה, רבינא אכרם, רב אחא בר רב התייר. באו ושאלו למר בר רב אשי, אמר להם, אבא רב אשי התייר. אמר רב אחא בר רב לרבינא, מאי דעתיך שאסרת אותם, אי משום דאמר שמואל דמליח הרי הוא כרותה, והכבוש בחומץ ותבלין איסור והיתר יחד הרי הוא כמבושל, הא אף אם דין גיד זה כרותה הרי הוא שרי. דהא אמר שמואל, לא שנו שאסור בנותן טעם אלא ירך שנתבשל בה. אבל אם נצלה בה קולף ואוכל עד שמוגיע לגיד. ואין לומר דהא דאמר שמואל שמליח הרי הוא 'כרותה' היינו כרותה דמבושל, דמדקאמר כבוש הרי הוא כמבושל, מכלל דרותה היינו כצלי. ונשאר דברי רבינא בקושיא.

אמר רבי חנינא, כשהן משערין האיסור בששים, משערין אותו שיהא בו אחד מששים ברוטב, וקיפה [דק דק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה] ובחתיכות המותרות, ובקדרה. יש אומרים שהקדירה היינו בקדרה עצמה, ויש אומרים דהיינו כמה שהקדירה בולע מן ההיתרמה.

¹⁰⁰ אם ראינוהו כשנפל שם קודם שנתמעט, ואין משערין אותו לאחר שנתבשל לכמות שנפל שם, ואין צהיתר ששים בו, אומדים כמה נלעה קדירה מן ההיתר. לפי שכשנפל שם היה היתר הרבה ונתמעט נצליעת הקדרה. [שלאינו האיסור והיתר בעת שנפל האיסור, והי' ס' נגדו, אלא כעת נצטמק האיסור והיתר יחדו ולית ס' אי משערין האיסור כמות שנפל, וצריך אומד הדעת לזה שמא מן ההיתר נשרף וכלה, ומן האיסור נלוע נדופני הקדרה ולית כאן ס', ולכן אמר דמשערין צאומד יפה ג"כ צהיתר מה דאזיל לאיצוד ומה דנלוע נדופני הקדירה; ראש יוסף דרך הצי], אצל בקדרה עלמה לא משערין.

אמר שמואל, לא שנו דכי יש בו בנותן טעם כל הירך אמורה, אלא כשהגיד נתבשל בה לפי שהרוטב מעלה הטעם בכל הבשר. אבל אם הגיד רק נצלה עמו, הרי הוא נצמת בתוכו ואין טעם הגיד מפעפע ויוצא בבשר, ולכן קולף ואוכל (כלומר חותך חלק העליון של הירך ואוכל) עד שמוגיע לגידים.

והא דאמר רב הונא דגדי שצלאו ולא נמל ממנו חלב הכליות ונצלה עמו, אסור לאכול אפילו מראש אזנו שאין שם חלב, הרי מבואר דאף כשנצלה פשיט איסוריה בכוליה, שאני חלב שמבצבץ והולך ומתפשט בכל הבשר אף על ידי צלייה.

דף צ"ז ע"א

והא דאמר רבה בר בר חנה, מעישה היה בבית הכנסת של העיר מעון בגדי שצלאו בחלבו, ושאלו לרבי יוחנן מה דינו, ופסק שקולף ואוכל עד שמוגיע לחלבו. תירצו בגמ' בשלשה דרכים: (א) ההוא גדי כחוש הוהי, (ב) רב הונא בר יהודה אמר ששם היה המעשה שנצלה כוליא עם הלבה, ומותר משום דיש קרום המפסיק בין החלב להכוליא ואינו נכנס לתוכה. (ג) רבין בר רב אדא אמר, שלא היה המעשה עם גדי שנצלה בחלב, אלא שמצאו שקץ דנים קטנים באילפם של בשר, ושאלו לרבי יוחנן מה דינו, ואמר רבי יוחנן שיטעימנו 'קפילא ארמאה' [נחתום עובד כוכבים], ואם אין בה בנותן טעם הקדירה מותר. ואשמעינן רבי יוחנן, דמותר לסמוך על דברי עובד כוכבים לפי תומו שאומר דאין בה בנותן טעם, באופן שלא יודיעוהו שצריכין לו לדבר איסור והיתר.

אמר רבא, מתחלה היה קשה לי הא דשנינו כברייטא, קדרה שבשל בה בשר, לא יבשל בה חלב. ואם בשל שיעורו בנותן טעם. וכן קדרה שבשל בה תרומה לא יבשל בה חולין, ואם בשל שיעורו בנותן טעם. דבשלמא בתרומה יכול כהן לטעום אם יש בה בנותן טעם, כיון ששניהם מותרין לו – החולין והתרומה. אלא בשר בחלב, מו יכול לטעום אם יש בה נותן טעם. אבל עכשיו שאמר רבי יוחנן דמכינן על נחתום עובד כוכבים, הכא נמי בבשר וחלב יש לסמוך על נחתום עובד כוכבים שיטעימנו.

דף צ"ז ע"ב

¹⁰¹ לאו דוקא עד שמוגיע לגיד ממש דהא צריך שנייה כדי נטילה; עיי' בתוס' ד"ה אצל נללה.

¹⁰² מפרש ר"מ, כחוש הוא ולכן שרי דחלב כחוש אינו מפעפע, ועי"ל כחוש הוא ויש בו מעט חלב וצטל בששים; תוספות ד"ה ההוא כחוש.

גליון קנין תורה

הקשו בגמ', דאם אמרינן שמשערינן כנגד כל הכהל, על כרחך תלינן שיצא כל החלב מן הכהל. דאם לא כן לא היה צריך ששים כנגד כולו. ואם כן נמצא דעכשיו כבר ליכא חלב בתוך הכהל ואם נפל לקדירה אחרת למה אוסרת אותו הקדירה^מ.

תירצו, דכיון דאמר רב יצחק בריה דרב משרשיא שכחל עצמו אסור, מפני שבתחלה נאסר עד שלא נצטמק, דמשנתנה הקדרה בו טעם מיד נאסר, מאז שוויה רבנן כהתיכת נבילה שלעולם אסורה^מ.

דף צ"ח ע"א

ביצה בששים

לעיל אמרו דביצה שיעורו בששים ואין הביצה מן המנין. הקשה רב אידי בר אבין לאבין, דמבואר מזה דכאשר מבשלים ביצה עם דברים אחרים נותן בהם הביצה טעם. אמנם הקשו, דהא אומרים אנשים 'כמי ביצה בעלמא' ומשמע שאין מי ביצה נותן טעם.

אמר לו אבין, דאיירי בביצת אפרוח שהבשר שבתוכו נותן טעם, ולא שנא טמאה ולא שנא טהורה, נבלה היא. אבל ביצה טמאה בלא אפרוח, באמת אינו נותן טעם בדברים אחרים.

שנינו בברייתא, ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות, אם יש בהן בנותן טעם כולן אסורות. הרי מבואר דביצים אכן נותנים טעם. תירצו, דהכא נמי איירי בביצת אפרוח. והא דקרי לה 'טמאה' היינו כיון דאית בה אפרוח קרי לה 'טמאה', ואפילו הוא ביצה של עוף טהור.

ואף דקתני שם סיפא, ביצים ששלקן ונמצא אפרוח באחת מהן, אם יש בהן בנותן טעם כולן אסורות. הרי לכאורה מבואר

אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, כל איסורין שבתורה וחזין מגיד הנשה דמשערינן כבשר בלפת^נ, משערינן אותם כאילו האיסור בצל או קפלוט^מ, ואילו היה נותן טעם בהיתר זה שנתבשל עמו, אוסרו^מ.

הקשה רבי אבא לאבין, ולמה אין משערינן אותה כמו פלפלין ותבלין שנותנים טעם באלף. אמר לו אבין, שיערו חכמים דאין באיסורין דבר הנותן טעם יותר מבצל וקפלוט.

אמר רב נחמן שיעור גיד בששים, ואין גיד מן המנין – דבעינן ששים של היתר חזין מן הגיד. אבל כחל שיש בה חלב, הואיל והכהל עצמה מין היתר הוא, אם נתבשל עם הבשר משערינן ליה בששים ביחד עם הכהל. וביצה של עוף טמאה, שיעורו בששים ואין ביצה מן המנין.

כחל

רבי יצחק בריה דרב משרשיא אמר, אף כשיש ששים עם הכהל ונמצא דלא נאסר שאר הבשר, הכהל עצמו אסור באכילה שהרי יש בו חלב כנוס בתוכו והבשר נתן בו טעם, אלא שהכהל לא נתן טעם בבשר לפי שמועט היה. ואם אחר כך נפל הכהל לקדרה אחרת, אוסרתה.

אמר רב אשי, כאשר היינו אצל רב כהנא איבעיא לן, כהא דבעינן שיהא בהיתר ששים כמו הכהל, האם היינו ששים כמו הכהל עצמו, או דסוגי בששים נגד החלב שיצא מן הכהל ונפלט לתוך הקדירה, ולא נגד הכהל עצמו שהרי הכהל אינו נשאר בקדירה אלא משליכין אותו לחזין. ופשמו, דודאי משערינן כנגד כל הכהל. דאם משערינן בכמה מן החלב יצא, האיך ידעינן כמה חלב יצא מן הכהל.

^מ ואין לדחות דהוא משום ספק שאפשר שלא נפלט החלב עדיין צקדירה הראשונה, ורק בעין ס' כנגד כולו צקדירה ראשונה משום ספק שיכל כולו, דמ"מ כיון דמשורת הדין אין צורך הכהל נאסר [ששאר הנשר שנקדירה מסייעים לו לנצל טעם החלב, ואף לאחר שמוציאין אותו מן הקדירה לא נשאר בה כדי חלב ליתן בו טעם] ולכן הוא מן המנין, והיה ראוי לומר שאף החלב נסחט לגמרי צקדירה ראשונה כחלב דעלמא הנופל לקדירה, ולא הוה לן לאחמורי טפי כיון דחלב שחוטא דרבנן. ואין כל חומרות אלו אלא שהכמים עשו חיזוק צל דצרייהם מפני מראית עין, שנראה שנשאר כאן חלב. הלכך צלמא חילו שיערנו צמאי דנפק מיני צאומד יפה, יש כאן לחוש למראית העין. אבל כשרואין שיערנו צקדירה ראשונה כנגד כולו, לא נשאר כאן אפי' מראית העין; ריב"ב א' ועי' תוספות ד"ה אלא, וראש יוסף.

^מ כלומר דאי אפשר ליה צלל זה, וכיון שהחמירו צכחל עצמו לאסרו, לא אפשר צלל נחמיר צו צקדירה אחרת; שם.

וכיון דאיפליגו לישי ואיסורא דאורייתא היא, אזלינן לחומרא ולא משערינן צקדירה כלל. אלא עיקר הדבר כמות שהוא צל לפנינו משערינן ליה, ולא משערינן צמאי דצלעה קדירה מן היתר לפי שאף מן האיסור צלע ונתמעט מכמות שהיה וכדאמרין לקמן (דף צ"ט). אטו דהיתר צלע דאיסורא לא צלע. [ולאו למימרא דאין הלכה כל"צ, אלא דצל לומר לדינא עיקר הדבר דמשערינן כמו צל לפנינו. ואם כמו שהוא לפנינו עכשיו אין כאן ששים, לא אמרינן דנשער בהיתר כמו שהיה צלע שפול האיסור, והאיסור כמו שהוא עכשיו, דזה אינו דאיסורא גס כן צלע; ראש יוסף, עיי"ש].

^מ דגיד לא יהיז טעמא כולי האי, הוא דמשערינן כבשר בלפת, אבל שאר איסורים דיהיז טעמא טפי משערינן צלל וקפלוט; תוספות ד"ה כל.

^מ וצחק איסורי דלא מצי למיטעמיניהו קאמר כגון מין ומיניו, ואי נמי שאינו מינו דאיסורא וליכא קפילא, ואכתי לא איפסיק הלכתא צששים.

גליון קנין תורה

ואחת מותרת. וכששאלו להם האם היינו יחד עם ביצה האסורה או לא, לא פשטוהו.

רבי חלבו אמר בשם רב הונא הוראה מפורשת בזה, שביצה אסורה שנתבשלה עם ס' והיא אסורה, ואם נתבשלה בס"א והיא – דהוה להו ס"ב ביציה, מותרת.

• הביאו לפני **רבן גמליאל בר רבי** איסור שנפל לתוך היתר, אמר רבן גמליאל, אבי – רבי הלא בא מעשה כזה לפניו ולא התיר אפילו כשהיה מ"ז כנגדו, וכי אני אתירנו כשאיני מוצא בו אלא מ"ה כנגדו.

הביאו לפני **רבי שמעון בר רבי** איסור שנפל לתוך היתר, אמר, אבא לא שיער אפילו במ"ה, וכי אני אשער בכמ"ג.

הביאו לפני **רבי חייא** איסור שנפל לתוך היתר, אמר כלום יש שלשים. ואין לדייק שאם אכן היה שלשים כנגדו היה מתירו דודאי לא מוזלזלינן כולי האי. אלא דכוונתו היה דרך גזומא, למה באת לישאל עליו, והלא אפילו שלשים אין בו בהיתר כמות האיסור – ולא דוקא קאמר ליה אלא דבר שאינו יכול לעמוד – ואף על פי שאינו ניתר בכך.

דף צ"ח ע"ב

ביטול בששים או במאה

רבי חייא בר אבא אמר בשם **רבי יהושע בן לוי** בשם **בר קפרא**, כל איסורין שבתורה בששים.

²² לפי שיש צניצים גדולים וקטנים, והצא לצטל ציפה ממש אינו משגיח עליה לראות אם זו וכולן שוות ממש, לפיכך הוסיפו אחת בשיעורה ולא הצריכוהו לשער כל אחת ואחת; ר"ן בשם הרמב"ן.

²³ כן נראה לרש"י לפרש. והציא פירוש אחר דאיירי בחצי זית, ורבי התיר כשמנא מ"ז כנגדו כיון שאין צו כשיעור, ולכן הקיל רבן גמליאל אפילו יותר להסירה צמ"ה.

²⁴ היינו היכא דצדקניה ולא יהיב טעמא, אי נמי כאשר ליכא למיקס אטעמא כגון מין ומינו.

אבל היכא דצדקניה ויהיב טעמא, לעולם טעמא לא צטיל. כדאמר בכמה דוכתין, ולקמן (דף ז"ט.) נמי אמרינן יש צהן בנותן טעם צין שיש להעלות צמאה ואחד וצין שאין בו אסור.

וגם כאשר אינו נותן טעם צעין ששים לצטוליה, כדלקמן דקמני אין צהן בנותן טעם צין שיש להעלות בו מותר, ואמרינן אין צהן להעלות בק"א אלא צמאי לאו צעיס, אלמא כי לא יהיב טעמא נמי צעין ששים למר ומאה למר.

[כ"ה שיעור רש"י אבל התוספות (ד"ה כל) ועוד ראשונים חולקים וס"ל דכל ללא יהיב טעם לא צעין ששים].

דרישא דנקט 'שמואה' שמואה ממש קאמר, ולא ביצת אפרוח הוא, דאי במהורה ואפרוח, תרתי למה לי. תירצו, דפירושי קא מפרש, ביצים מהורות ששלקן עם ביצים שמואות, אם יש בהן בנותן טעם כולן אסורות. כיצד, כגון ששלקן ונמצא אפרוח באחת מהן, וזו היא שמואות, וכולן מן המהור.

ורצו להוכיח דעל כרחק צריך לומר כן, דאי סלקא דעתך דרישא איירי בדלית בה אפרוח, השתא דלית בה אפרוח אשמועינן שנותן טעם ואסורה ואף על גב דמים בעלמא הוא, וכי ביצה דאית בה אפרוח אפילו מהורה מיבעיא, הא כל שכן שנותן טעם, דהא אפרוח נבלה היא. אמנם דהו דמזה אין ראייה, דיש לומר שתנא סיפא לגלויי רישא. שלא תאמר רישא איירי דאית בה אפרוח אבל לית בה אפרוח מותר. לכן תנא סיפא דאית בה אפרוח, מכלל דרישא אף דלית בה אפרוח, ואפילו הכי אסירא.

פעם נפל כזית חלב בקלחת של בשר, סבר **רב אשי** לשער ההיתר שבקדירה, ולהוסיף עלה גם מה שבלעה קדרה כדי לבטל את האיסור, והאיסור היה משער כמו שהוא בא לפנינו מצומקת. אמרו לו התלמידים בתמיה, אטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע. הא אף האיסור נצממק, וכשנפל היה בו יותר, אלא הכל משערים כמות שאנו רואים.

פעם נפל חצי זית של חלב בקלחת של בשר. סבר מר בר רב אשי לשעוריה בשלשים חצאי זיתי, דמשום דלא היה כשיעור היה מוזלזל בבטולו ולא בעי ששים. אמר ליה אביו רב אשי, הלא אמרתי לך דאפילו בדבר שאינו אסור מדאורייתא לא תזלזל בשיעוריה. ועוד, חצי זית אף מדאורייתא אסור, דאמר רבי יוחנן חצי שיעור אסור מן התורה.

רב שמן בר אבא אמר בשם רבי יעקב שאמר דבבית מדרשו של הנשיא אמרו, ביצה אסורה שנתבשלה בס' אסורה, ואם נתבשלה בס' ואחת, מותרת.

אמר **רבי זירא** לרב שמן בר אבא, ראה מה אתה עושה שלא תמעה ותכשיל הסמוכים עליך, שאתה מטיל בה גבול להתירה בס' ואחת, ואינך מפרש אם היינו יחד עם אותה ביצה או חוץ ממנו. והשומעים יעלה על דעתם שהוא יחד עם הביצה האסורה. והרי שני גדולי הדור רבי יעקב בר אידי ורבי שמואל בר נחמני אמרו בשם רבי יהושע בן לוי, ביצה אסורה בס' אסורה, בס' אסורה.

²⁵ קלחת הוא כלי שמצטלן זה בזה; תוספות ד"ה דנפל.
²⁶ וילפינן ליה מדכתיב 'כל חלב' צמס' יומא (דף ע"ד.).

גליון קנין תורה

רב שמואל בר רב יצחק אמר בשם רב אפי בשם רבי יהושע
בן לוי בשם בר קפרא, כל איסורין שבתורה, במאה.

ואמרו בגמ' דשניהם למדוה מזרוע בשלה של איל נזיר, והוא
המזרם מן האיל, ומניפין אותו וניתן לכהן ואסור לזרים, והאיל
כולו נאכל לבעליו כדין שלמים. וכתוב ולקח הכהן את הזרוע
'בשלה' מן האיל ונחלקו תנאי בברייתא בפירושו; לתנא קמא
'בשלה' פירושו שלימה. לרבי שמעון בן יוחאי פירושו
שנתבשלה עם האיל. ונאמרו שני דרכים לפרש מחלוקת תנא
קמא ורבי שמעון:

(א) בין לתנא קמא ובין לרבי שמעון, צריך לבשל הזרוע עם
האיל [דאין מקרא יוצא מידי פשוט, וקרא משמע דעם האיל מבשלו], אלא לתנא קמא
תחלה מוחתך לה ואחר כך מבשל לה, אלא דאשמעינן קרא שיהא
הזרוע שלימה ולא יתכנה לחתיכות. ולרבי שמעון תחלה מבשל
לה, ואחר כך מוחתך לה דאתא קרא לאשמעינן דכמות שהיא מחוברת לאיל מבשלה.

(ב) בין לתנא קמא ובין לרבי שמעון תחלה מוחתך לה ואחר
כך מבשל לה. אלא דלרבי שמעון מבשלה יחד עם האיל, ולתנא
קמא מבשלה בקדירה אחרת.

ועל כל פנים חזינן דמבשלינן היתר בהדי איסור, ללישנא
קמא בין לתנא קמא ובין לרבי שמעון, וללישנא בתרא רק לרבי
שמעון.

והנה בזרוע יש עצם הרבה ובשר מועט ושהכתף אינו בכלל זרוע,
מאן דאמר דשיעורו בששים, סובר דמשערין בשר ועצמות של
זרוע בהדי בשר ועצמות דאיל, וקים להו לרבנן דששים איכא
והתירו התורה באכילה לישראל.

ומאן דאמר שיעורו במאה סובר עצם לא בעיא לשעוריה
דהא לא פליט טעמא מינה, וכי משערת בשר דזרוע בהדי בשר
דאיל, איכא מאה כנגדו.

¹⁰ צא' מן הלשונות, אמנס לא נתפרש צאיזה לשון.

¹¹ דהכי גמירי לה; ריטב"א.

¹² ומאי דקאמר אין צלה אלא שלימה, היינו שנותן לו שלימה ומצלה בקדרה
אחרת; רבינו גרשום.

¹³ וכמב רש"י דע"ג דאי אחי למילף מיניה מציית למילף אפילו היכא דיהיב
טעמא, [דלא ליבעי קפילא היכא דאיכא ששים], דהא הכא איכא למימר דאי שלא
במינו הוה יהיב טעמא, אפילו הכי רבנן אחמור ואמור טעמא לא בטיל, [והיכא
דאיכא לצרורי מצרין להטעימו לקפילא. אבל כי ליכא קפילא אפשר לסמוך
אששים לחוד כיון שא"ל לצרורי, ועפ"י רוב כשאכא ששים למר או מאה למר
ליכא טעמא]; עפ"י ראש יוסף.

שאלות ותשובות לחזרה

דף צ"ד ע"א

א. לתנא דמשנתינו, כששולח אדם ירך לעובד כוכבים, האם צריך ליטול ממנה הגיד, ולמה; כשהיא שלימה, וכשהיא חתוכה?

כשהיא שלימה: אין צריך ליטול הגיד, דכיון דשלימה היא מקומו של הגיד ניכר, ואין חוששין שמא יחזור העובד כוכבים וימכרנה לישראל ויאכלנה בגידה. שישראל הלוקחו מבין שלא ניטל הגיד, נוטלו ואינו אוכלו.
כשהיא חתוכה: צריך ליטול ממנו הגיד, דכיון שחתוכה היא יסבור ישראל הלוקחה מן העובד כוכבים שכבר ניטל גידה, ויבוא לאוכלה בגידה.

ב. מה הקשו על תנא דמשנתינו, מה היה הדין צריך להיות אם איירי במקום שאין מכריזין כשנפל טריפה, ואם איירי במקום שמכריזין?

אם איירי כשאין מכריזין: הא באותו מקום אסור ליקח בשר מעובד כוכבים, דצריך לחשוש שמא מכרו לו הטבחים טריפה, ואין אנו יודעים אם באת היום טרפה לידם. ואם כן יהא מותר לשלוח לעובד כוכבים אפילו ירך חתוכה בגידה. דהא ליכא למיחש שמא ימכרנה לישראל, שהרי לא יקח ישראל בשר מן העובד כוכבים מחשש שמא היא טריפה.
ואם איירי במקום שמכריזין: הא מותר לישראל ליקח באותו מקום בשר מעובד כוכבים כשלא הכריזו. ואם כן יהא אסור לשלוח לעובד כוכבים אפילו ירך שלימה עד שיטול גידה. דאף על פי שמקומו של גיד ניכר, צריך לחשוש שמא יחתכנו העובד כוכבים, וימכרנה לישראל ויסבור שכבר ניטל גידה.

ג. והאיך תירצו המשנה, באיזה אופן איירי? ולמה מותר לשלוח ירך שלימה וגייד בתוכה, ולא ירך חתוכה שהגיד בתוכה? (ג' דרכים)

(א) איירי במקום שמכריזין, ומותר לשלוח להם ירך שלמה כיון דאף אם יחתכנו עובד כוכבים, אין חיתוכו עשוי כשל ישראל. כיון שאינו יודע לחתכה כדרך שהגיד מונח, כמו ישראל היוודע ומכיר מקום הגיד.
(ב) איירי במקום שאין מכריזין, ומכל מקום אסור לשלוח לעובד כוכבים ירך חתוכה, משום גזירה שמא יתננה הישראל להעובד כוכבים בפני ישראל. ואותו ישראל הרואה שזה נתנה לו, יקחנה מן העובד כוכבים ויסבור שניטל גידה.
(ג) הא דאמרו דאסור לשלוח לגוי ירך חתוכה שאינו ניכר בה הגיד, אינו משום חשש שמא יקחנה ישראל אחר. אלא משום שגונב דעתו של העובד כוכבים, דכסבור שישראל זה אוהבו מאד שתקנה להירך וטרח בה ליטול גידה עד שנראית לעצמו, ואחר כך נתנה לו. וכיון דבאמת לא נטלו, נמצא העובד כוכבים מחזיק לו טובה חנם.

ד. מאיזה מעשה למדו דסבירא ליה לשמואל שאסור לגנוב דעתו של בריות ואפילו דעתו של עובד כוכבים?

דשמואל ישב בספינה רחבה שעוברין בה את הנהר, ואמר לשמשו שיתן שכרו לבעל המעבורת שהיה עובד כוכבים. הלך השמש ונתן לו דבר בשכרו, והקפיד עליו שמואל משום שגנב דעתו של עובד כוכבים.

גליון קנין תורה

ה. מה נתן לו השמש לעובד כוכבים בשכרו, ולמה הוה גניבת דעת? והאיך יש לדחות שאין להוכיח מינייה דאסור לגנוב דעתו של עובד כוכבים? (ב' דרכים)

(א) לאביי, נתן לו תרנגולת טריפה בחזקת תרנגולת שחוטה.
וזה יש לדחות דלאו משום גניבת דעת הקפיד, אלא על זה שהשמש השהה אצלו עד עכשיו תרנגולת טריפה.
(ב) לרבא, אמר לשמשו להשקותו 'אנפקא' של יין חי, והשמש נתן לו יין מוזג וסבר העובד כוכבים שהוא יין חי.
וזה יש לדחות דלאו משום גניבת דעת הקפיד, אלא כיון שאמר לו שמואל להשקותו 'אנפקא' דהיינו יין חי, והשמש נתן לו יין מוזג, הקפיד שמואל על כבוד עצמו, שהשמש עבר על דבריו.

ו. למה אסור לאדם להפציר בחבירו לסעוד אצלו כשיודע שלא יבא לסעוד אצלו?

משום דגונב דעתו של חבירו, להחזיק לו טובה בחנם, שסובר דמן הלב מפציר בו. [באופן שאם היה יודע שיבא לסעוד אצלו, לא היה מזמין; עי' בשינון בהערה].

ז. למה לא יפתח אדם לחבירו חביות המכורות לחנוני, אלא אם כן הודיעו שכבר מכרו לחנוני?

מפני שגונב לבו להחזיק לו טובה חנם. דכסבור זה הפסד גדול נפסד על ידי, שהרי תשאר חבית זו חסרה ותתקלקל יינה, אבל באמת אין לו הפסד שהרי ימסרנה מיד לחנוני שמכרה לו.

ח. באיזה אופן מותר לאדם לומר לחבירו לסוך משמן מפך ריקן, כשיודע בו שלא יסוך, אף שגונב דעתו משום דכסבור שיש בו שמן?

אם עשה כן בשביל כבודו של אורח - להודיע לבריות שחביב הוא עליו, מותר לעשות כן.

ט. האיך תירצו הא דפעם נזדמן עולא לביתו של רב יהודה ופתח לו חביות המכורות לחנוני? (ב' תירוצים)

(א) רב יהודה הודיעו שאכן החבית כבר נמכר לחנוני.
(ב) עולא היה חביב לרב יהודה, ובלאו הכי נמי היה פותח לו החבית, ולכן אין בו משום גניבת דעת.

י. באיזה אופן מותר לאדם לילך לבית האבל ובידו קנקן חמר שהיין מתקשקש בתוכו, לפי שהאבל יסבור שהוא מלא?

אם יש שם 'חבורות עיר' רבים היושבים עם האבל, וזה מתכוין להחשיב את האבל בעיניהן שיאמרו כמה חשוב האבל שזה מכבדו כל כך, מותר לעשות כן, משום גדול כבוד הבריות.

יא. למה אסור למכור לחבירו סנדל של עור בהמה שמתה מאליה בחזקת עור בהמה שחוטה? (ב' טעמים)

(א) שמתעהו, שהרי אין עורה חזק כשל בריאה שחוטה.
(ב) מפני הסכנה שמא מחמת נשיכת נחש מתה, והארס נבלע בעור.

גליון קנין תורה

יב. למה אסור לאדם לשגר לחבירו חבית של יין ושמן צף על פיה?

מפני שיסבור המקבל מתנה שהכל שמן, ויזמין עליו אורחים ובטוח שיש לו שמן הרבה לצרכם, ולבסוף יתברר שאין לו.

יג. למה אסרו לאורחין ליתן ממה שלפניהם לבנו ולבתו של בעל הבית אלא אם כן נטלו רשות מבעל הבית?

משום מעשה באחד שזימן ג' אורחין בשני בצורת, ולא היה לו להניח לפניהם אלא כשלש ביצים. בא בנו של בעל הבית, ונטל אחד מהן חלקו ונתנו לו, וכן עשה השני וכן עשה השלישי. בא אביו של תינוק מצאו סוגר א' מהביצים בפיו ושתים בידו, חבטו להתינוק בקרקע ומת. כיון שראתה אמו מה נעשה לבנה, עלתה לגג ונפלה ומתה. ואף הוא עלה לגג ונפל, ומת.

יד. למה מסיים הברייתא, דאמר רבי אליעזר בן יעקב, על דבר זה נהרגו ג' נפשות מישראל, הרי דבר פשוט הוא?

להשמיענו שכל הברייתא הוא דברי רבי אליעזר בן יעקב.

דף צ"ד ע"ב

מז. תניא "שולח אדם לחבירו ירך שלימה, ואינו צריך ליטול הימנה גיד הנשה, אבל אם שולחה חתוכה, צריך ליטול הימנה גיד הנשה, ובעובד כוכבים, בין חתוכה ובין שלימה אין צריך ליטול הימנה גיד הנשה", למה סברה הגמרא דלא איירי במקום שמכריזין שנפל טריפה?

דאם כן כששולח לעבוד כוכבים ירך חתוכה היה צריך ליטול הימנה גיד הנשה, משום חשש שמא יקנהו ישראל ממנו שיסבור שכבר ניטל גידה, ויאכלנה עם גיד הנשה.

מז. בבבא שניה של הברייתא תניא, "מפני ב' דברים אין מוכרין נבלות וטרפות לעובד כוכבים, אחד מפני שמתעהו, ואחד שמא יחזור וימכרנה לישראל אחר", באיזה אופן סברה הגמרא דאיירי ביה הך בבא?

ודאי לא איירי במקום שאין מכריזין, שהרי לא יבא ישראל לקנות ממנו, כיון שצריך לחשוש שהוא טריפה. אלא דאיירי במקום שמכריזין, ובמקרה נודמן שהיום אירע להם אונס שלא הכריזו, הלכך צריך לחשוש שמא יבא ישראל לקנות ממנו.

יז. בבא השלישי של הברייתא תניא, "לא יאמר אדם לעובד כוכבים קח לי בדינר זה בשר מפני שני דברים, אחד מפני האנסין, ואחד שמא מוכרין לו נבילות וטרפות", באיזה אופן סברה הגמרא דאיירי ביה הך בבא?

במקום שאין מכריזין, דאי במקום שמכריזין אם אכן נפל טריפה היו מכריזין כן, וכיון שלא הכריזו כן למה לנו לחשוש שמא מוכרין לו נבלות וטרפות.

גליון קנין תורה

יח. למסקנת הגמ', באיזה אופן אכן איירי הג' בבות של הברייתא? (ג' דרכים)

(א) אביי אמר דרישא וסיפא אכן איירי במקום שאין מכריזין, ומציעתא איירי במקום שמכריזין.
(ב) רבא אמר, כולה איירי במקום שמכריזין. אלא רישא דאמרינן שיכול לשלוח לעובד כוכבים אפילו גיד חתוכה ואין צריך ליטול גידה, איירי כשאכן הכריזו היום שאותו היום לא יקח ישראל בשר מעובד כוכבים. וסיפא נמי דאסור לשלוח דינר ביד עובד כוכבים איירי כשהכריזו היום שיש טריפה, דהואיל ויש טריפה חוששין שימכרנה לו. ומציעתא איירי שאירע להם אונס ולא הכריזו שנפלה לידם טריפה, ולפיכך אסור למוכרה לעובד כוכבים שמא ימכרנה לישראל, דהואיל ומקום שמכריזין הוא והיום לא הכריזו, יש לחוש שיבא ישראל לקנות ממנו.
(ג) רב אשי אמר, כולה איירי במקום שאין מכריזין, ובאמת אין חשש שיקנה ישראל בשר מאת עובד כוכבים. הילכך ברישא מובן למה אין צריך ליטול גידה, וסיפא נמי אסור לשלוח עובד כוכבים שיקח לו בשר, דכיון דאין מכריזין יש לחוש שמא יש טריפה באיטליו ואין אנו יודעין. ומציעתא דקתני אסור למכור טריפה לעובד כוכבים שמא יחזור וימכרנה לישראל אחר, הוא משום גזירה שמא ימכרנה הטבח לעובד כוכבים בפני ישראל אחר, וזה הרואה לא שמע מן הטבח שהיא טריפה וסבור שהיא כשרה, ויבא לקנותו מיד העובד כוכבים.

יז. למה גזר רב אשי בבא השלישי שמא ימכרנה הטבח לעובד כוכבים בפני ישראל אחר, ואילו בבבא דרישא גבי שולח ירך לעובד כוכבים לא גזר שמא יתננה לו בפני ישראל ויקחנה מידו ויאכלנה בגידה? (רש"י)

דבשלמא בסיפא גבי מכירת טבח באיטליו, התם יש ישראל הרבה ורואין, וחישינן שמא אחד מהם יחזור ויקנה ממנו. אבל בבא דרישא דשולח לעובד כוכבים ירך, בביתו הוא ומי יראה. ואף אם יראה אדם לא גזרינן כולי האי שמא יקחנה זה, דאטו כולי עלמא קונים עכשיו בשר. [אבל תנא דמשנה דמבואר בתירוץ השני לעיל שאסר לשלוח לעובד כוכבים ירך חתוכה, משום גזירה שמא הישראל יתננה להעובד כוכבים בפני ישראל אחר, על כרחך חולק על תנא דברייתא, וסובר דגזרו אפילו בשולח בצנעא].

כ. מהו אופן ההכרזה כשנפל טריפה ביד הטבחיים ישראל?

מכריזין 'בא לדינו בשר לעובדי כוכבים'.

כא. למה אין מכריזין 'נפל טריפה לעובדי כוכבים'? ולמה אין בזה משום מטעה לעובדי כוכבים כשאין אומרים כן?

אין מכריזין: משום דאז לא יקנהו העובדי כוכבים, דגנאי הוא להם לקנותה מאחר שאין אנו רוצים לאוכלה.
ואין בזה משום מטעה: ואין בזה משום מטעה לעובדי כוכבים, שהם מטעים עצמן בסברם שהיא כשרה, שהרי לא שאלו אי טרפה אי כשרה הוא.

כב. בהא דאסור לפתוח לאורח חביות המכורות לחנוני, למה לא אמרינן דמטעה את עצמו? (רש"י)

דאיירי באומר לו 'בשבילך אני פותחם', דודאי גונב דעתו. [אבל התוס' ס"ל דהתם אף בסתם אסור, עי' בשינון בהערה].

כג. מר זוטרא בריה דרב נחמן הלך בדרכו מסיכרא לבי מהוזא, ורבא ורב ספרא היו באים לסיכרא, ופגעו אותו באמצע הדרך, מה אמר להם מר זוטרא כשסבר שלקראתו יצאו? ומה אמר לו רב ספרא?

מר זוטרא אמר: למה להו לרבנן דטרוח ואתו כולי האי, שיצאתם יותר מדאי.
רב ספרא אמר: אנן לא הוה ידעינן דקאתי מר, ולעשות עסקינו ולילך למקום אחר יצאנו. אבל אי הוה ידעינן שאתה בא, היינו טורחין אפילו יותר.

גליון קנין תורה

כד. למה סבר רב ספרא דהיה צריך להודיעו שלא יצא לקראתו? ולמה אמר לו רבא שלא היה צריך להודיעו?

רב ספרא אמר כן: דהוה גניבת דעת שאם לא היה מגלה לו היה מחזיק לו טובה חנם.
אמר לו רבא: הרי הוא מטעה את עצמו אחרי שלא אמרנו לו 'לקראתך יצאנו'.

דף צ"ה ע"א

כה. ללישנא קמא, מה אמר רבי בהא דטבחא אמר לשונאו שהבשר שקנה ממנו גוי ומכרו לו היה טריפה? ואיזה דין יש לדייק מדבריו?

רבי אמר, בשביל טבח שוטה זה שעשה שלא כהוגן - שמכר טריפה לעובד כוכבים למוכרה באטליו, ובכך הטעה את חבריו שלקח בשר טריפה מן העובד כוכבים, וכי אנו נאסור מליקח בשר היום מן העובד כוכבים באיטליו, הרי רוב טבחי ישראל, ויש לנקוט שהבשר כשר הוא.
ורבי לטעמיה שאמר איטליו של עובדי כוכבים, וטבחים המוכרים להם הבשר רובן ישראל, בשר הנמצא ביד עובד כוכבים [שלוקחו מן הטבחים להשתכר בו, דהוא ודאי לא שחטה] מותר באכילה, משום דאזלינן בתר רוב טבחים שהם ישראל. ואין צריך לחשוש לטריפה, דאם היה טריפה לא היה מוכרה לאיטליו עובדי כוכבים למוכרה.

כו. ללישנא בתרא, מה אמר רבי? ואיזה דין יש לדייק מדבריו?

רבי אמר, וכי מפני טבח שוטה זה שהתכוון לצער חבריו ושקר בדבר ואמר שמכר בשר טריפה לעובד כוכבים, אנו נאסור היום האיטליון שבעיר ליקח בשר מן העובד כוכבים. אלא כיון דלא הכריזו שיש בשר טריפה, יש לנקוט שאינו אמת ולא מכר בשר טריפה לעובד כוכבים.
ויש לדייק מדבריו, דדוקא משום דאין מאמינים להטבח שמכר בשר טריפה לעובד כוכבים, אלא אמרינן דרק אמר כן לצער לחבריו, לכן מותר ליקח היום הבשר באיטליו. אבל אם היה אמת דבריו שמכר בשר טריפה לאיטליו עובדי כוכבים, היה אסור כה"ג ליקח בשר מאיטליו עובדי כוכבים, אף שרוב טבחים ישראל הם.

כז. וללישנא בתרא שאם באמת מכר בשר טריפה לעובדי כוכבים היה אסור ליקח מאיטליו עובדי כוכבים, מאי שנא מהא דאמר רבי איטליו של עובדי כוכבים וטבחי ישראל, בשר הנמצא ביד עובד כוכבים מותר?

דשם כל המקולין הן בחזקת היתר. אבל באופן שאנו יודעים שהיה אחד שמכר בשר טריפה לעובד כוכבים ואיתחזיק איסורא, צריך לחשוש דכמו שמכר ממנה לעובד כוכבים זה, כמו כן מכר ממנה לעובדי כוכבים הרבה.

כח. למה אמר רב, ש'בשר שנתעלם מן העין' שהיה שעה אחת שלא ראהו - ואפילו היה מונח על שלחנו, אסור באכילה?

דצריך לחשוש שמא נתחלף בבשר נבלה.

כט. האיך יתיישב שיטת רב הנ"ל עם הא דאמר רבי דכשיש איטליו [של עובדי כוכבים] וטבחי ישראל, בשר הנמצא ביד עובד כוכבים, מותר באכילה?

דכשנמצא ביד עובד כוכבים שאני, כיון שהיתה בחזקת משתמר ביד העובד כוכבים [והוא לא שחטה, וטריפה לא מכרו לו למוכרה כאן]. אבל בשר המונח ואינו בחזקת משתמר, צריך לחשוש שמא עורבים חלפוהו.

גליון קנין תורה

ל. "תשע חנויות שכולן מוכרות בשר שהוטח ואחת מוכרת בשר נבלה, ונמצא הבשר בשוק ואין ידוע מאיזה חנות פירש, כיון דלאו קבוע הוא אזלינן בתר רוב והבשר מותר", האם יש להוכיח מכאן דבשר שנתעלם מן העין מותר?

לא, דהכא נמי איירי בשנמצא ביד עובד כוכבים שקנאו מן החנות [וכיון דלא ראיננהו קונה אותה מן החנות, אין דינו כקבוע], ולכן גם הוא בחזקת משתמר.

לא. תנן "עיר שישיראל ועובדי כוכבים דרין בה ומצא בה בשר חי, אזלינן אחר רוב טבחים [ואם רובן ישראל הבשר כשר], ואם הבשר מבושל, אזלינן אחר רוב אוכלי בשר שבעיר [ואם רובן גוים אסור, אף על פי שהטבחים רובן ישראל]", האם יש לאוקמיה דאיירי בשנמצא ביד עובד כוכבים, ולמה?

לא, דאם כן בבשר מבושל לא הוה לן למיזל אחר רוב אוכלי בשר. דהא אם עובד כוכבים אוחזו, הבשר אסור, דמסתמא הוא שלו. ואם ישראל אוחזו, הבשר מותר, דמסתמא הוא שלו.

לב. והאיך תירצו הא דלכאורה מבואר מזה דבבשר חי אף שנמצא מוטל לארץ, מכל מקום מותר ברוב טבחי ישראל ולא חישינן שמא הביאו עורב מעיר אחרת?

דאיירי שהישראל שמצאו עומד ורואה שנפל הבשר מיד בן אדם [ואינו יודע אם הוא ישראל או עובד כוכבים], ורואה שלא החליפו עורב. ולכן בעודו ביד הבעלים לא נאסר - ואפילו היה עובד כוכבים, דהא אם נמצא ביד עובד כוכבים מותר משום דהוא משתמר.

לג. מה הדין בבשר הנמצא בעזרה מחותך לאברים? (רש"י)

יש לנקוט שהוא בשר עולה שכן דרך לנתחה לנתחים. [אבל נמצאו חתיכות, יש לנקוט שהוא בשר חטאת העומד לאכילה].

לד. לפי פשטות המשנה במסכת שקלים מה הדין בבשר שנמצא בגבולין; מחותך לאברים, ובנמצא חתיכות?

מחותך לאברים: יש לנקוט שהוא בשר נבילה, שהדרך לחתכה לאברים ולהשליכה לאשפה.
נמצא חתיכות: במקום שרוב טבחי ישראל מותרות, דכיון דנחתכו לחתיכות ודאי לאכילה קיימי.

לה. למה אין לתרין דהא דנמצא הבשר חתיכות מותרות, ולא חישינן שמא הביאום עורב מעיר אחרת, איירי כשעומד ורואהו?

דאם כן אף שהוא חתוך אברים למה דינו כנבילה, כיון שנפל מיד בן אדם [ולא שהשליכן].

לו. והאיך תירצו המשנה שלא יהא קשה לרב דסובר בשר שנתעלם מן העין אסור?

הרי סבירא ליה לרב דמה דאמרה המשנה חתיכות מותרות, היינו רק שהם מותרות לענין שאין מטמאין משום נבילה, ואינו לוקה על אכילתן משום דאינו אלא ספק. אבל מכל מקום הם אסורות באכילה מחשש שמא הביאום עורב מעיר אחרת.

גליון קנין תורה

דף צ"ה ע"ב

לז. מאיזה מעשה למדו דסבירא ליה לרב דבשר שנתעלם מן העין אסור?

רב ישב על מקום מעבר של הנהר 'אישתטית', וראה אדם שהיה מדיח ראשה של בהמה כשרה במים. נפל מידו הראש, והביא האדם סל כדי להעלותו מן המים, והעלה מן המים שני ראשים. אמר רב, וכי דרך הוא כן שהמאבד חפץ אחד מוצא שנים. כלומר, ודאי היה ראש של בהמות אחרים שם. ולכן אסרה באכילה שמא הוא ראש של בהמה האסורה באכילה [ואף שהיו שם רוב טבחי ישראל].

לח. למה אמרו על הא דרב דלאו בפירוש איתמר, הא סוף סוף שמעינן מהחיא מעשה דסבירא ליה כן לרב?

שאינן לסמוך על זה כולי האי, דאפשר דרק שם החמיר רב משום שהיה נמל של עובדי כוכבים, דשם שכיח בהמות של איסור יותר. אבל בסתם עיר ורוב טבחי ישראל אולי מודה דמותר.

למ. אי בהעלמה אסור לאכול בשר, באיזה ג' אופנים אפשר לאכול בשר?

- (א) בשעתיה - מיד כשנשחט, דלא עלים עיניה מיניה.
- (ב) כשהבשר קשור וחתום, דאז אין לחשוש שמא נתחלף.
- (ג) כשיש סימן על הבשר עצמו, כהא דרבה בר רב הונא שהיה מחתך הבשר כל חתיכה לשלשה קרנות. [ולהלך יתבאר דמותר גם על ידי טביעת עין].

מ. מזה היה סימן הטוב שראה רב כשהלך לביתו של חתנו רב חנן?

דכאשר הגיע לשפת הנהר ראה מעבורת יוצא כנגדו בלא שהזמינה. אמר רב, אם מעבורת באה לקראתי מאליה, יום טוב יהיה בבית האושפיזא, דסימן טוב הוא לעוברי דרכים כשהמעבורת באה לקראתן מאליה.

מא. רב לא אכל הבשר בבית חתנו, למה אין לפרש שלא אכלו ממעמים אלו; (א) דבשר שנתעלם מן העין אסור, (ב) משום שעבר על לאו ד'לא תנחשו'?

- (א) משום בשר שנתעלם מן העין: שהרי לא נתעלם אלא מעינו של טבחים ולא מעינו של רב.
- (ב) משום דעבר על לאו תנחשו: דהא אמר רב, כל נחש שאינו סומך עליו לעשות מעשה על פיו כמו שעשה אליעזר עבד אברהם [שאם תשקני אדבר בה ואם לאו לא אדבר בה], ויונתן בן שאול [אם יאמרו אלינו עלו ועלינו], אינו נחש. וכיון שרב לא החליט לנסוע על פי הסימן טוב, לא עבר על איסור נחוש.

מב. ולמה באמת לא אכל הבשר?

משום דהיה סעודת הרשות - דהיינו סעודת נישואין של בת תלמיד חכם לעם הארץ, ורב לא היה נהנה מסעודת רשות.

גליון קנין תורה

מג. באיזה אופנים היו אמוראים אלו בודקין האם לצאת לדרך; רב, שמואל, רבי יוחנן?

רב: היה בודק על פי המעבורת האם לצאת לדרך, שאם היה מזומנת לו היה נוסע, ואם מצאה בקושי לא היה הולך [באופן שמפני דברים אחרים היה נמנע, אלא שהיה עושה סימן של מברא סניף להם; עי' בשינון בהערה].
שמואל! היה בודק על ידי שהיה פותח ספר והיה עולה בידו פסוק טוב.
רבי יוחנן: היה בודק בינוקא, על ידי שהיה שואל לו לומר פסוק, ועל פי הפסוק היה מחליט האיך לנהוג [שהוא כגון נבואה קטנה, וניתנה נבואה לתינוקות; עי' בשינון בהערה].

מד. למה לא רצה רבי יוחנן לקרות שמואל 'רבינו שבגולה' אף לאחר ששלח לו חשבונות של עיבור השנים של ששים שנים?

אמר רבי יוחנן, השתא אני רואה רק שהוא בקי בחשבונות.

מה. לאחר ששלח לו שמואל לרבי יוחנן י"ג גמלים של מיני ספק טריפות רצה לילך לכבל לראותו, למה נמנע לבסוף?

משום דאמר לו ינוקא לפני שיצא הפסוק ושמואל מת. אמר רבי יוחנן לעצמו, שמע מינה דנח נפשיה דשמואל.

מו. האם באמת מת שמואל באותו זמן?

באמת לא כך היה, אלא משמים נזדמן אותו פסוק להתינוק כדי שלא להטריח את רבי יוחנן.

מז. באיזה אופן יש סימן להצלחה למי שבנה בית, או נולד לו בן, או נשא אשה?

אם אחר כך הצליח ג' פעמים בסחורה ראשונה שעשה.

מח. מה הדין בשנתן בשר חרוזות על החוט ונתעלם מן העין, ושוב מצאן בן חרוזות על החוט?

ודאי הרי זה סימן שהוא אותו בשר שהיה כאן.

מט. מה אמר רב כהנא לרב נחמן כשבאו עורבין והיו משליכין כבדים וכליות בשוק בערב יום הכיפורים?

שיכול ליקח ולאכול אותם, שהיום שכיח יותר היתירא דרוב שוחטים ישראלים הם, ולספק טריפה לא חיישינן כיון דרוב בהמות אינן טרפות.

נ. ולמה לא אסרו משום בשר שנתעלם מן העין? (רש"י)

דחולק על רב שאמר בשר שנתעלם מן העין אסור, אלא סובר דאין צריך לחשוש שמא הביאם העורבים מעיר אחרת [אבל התוס' (ד"ה אסיק) סוברים, דבאותו מקום היה היתרא שכיחא בכל מקומות שסביב שהיו עורבין יכולים להביא משם דהיו רוב טבחי ישראל].

גליון קנין תורה

נא. באיזה אופן התיר רב הונא ברכשתא של בהמה שנאבד בין הבית יין, ומצאו באותו מקום? וכן רב הסדא שהתיר ליקח פקעת חוט של תבלת שנאבד ומצא לאחר זמן פקעת דומה לה?

על ידי שהיה לזה שאבדו טביעות עין בגויה.

דף צ"ו ע"א

נב. ומה הוכיח רבא מזה שאמוראים אלו סמכו על טביעות עין אף לענין איסור והיתר?

שטביעות עין עדיף יותר מסימנין.

נג. איזה עוד ראיות הביאו שסמכינן על טביעות עין, והוא עדיף יותר מסימנין? (ג' ראיות)

(א) דאם לא כן האיך סומא מותר באשתו, הא אינו רואה אותה. וגם שאר בני אדם האיך מותרין בנשותיהן בלילה כשאין רואה אותה. אלא על כרחך סמכינן על טביעות עינא דקלא - שנתן דעתו להכירה בקול, וכמו כן בשאר מקומות לענין איסור והיתר סמכינן על טביעות עין.

(ב) דאילו באו שני עדים ואמרו 'פלוגי הרג את הנפש', ואין אנו מכירין בו מעולם, אלא יש סימנין שכך וכך היו בגופו ובכליו של הורג, ודאי אין הורגין אדם שיש בו אותו סימנין. ואילו אמרו שני עדים 'טביעות עין יש לנו בו ומכירין אנו שהוא הרוצח', הורגין אותו.

(ג) דאילו אדם אומר לשלוחו קרא לפלוגי שיש לו סימן זה או סימן זה ואין השליח מכיר אותו אדם, יש ספק אם אכן יצליח למצוא אותו על פי סימנים אלו. ואילו יש לשליח טביעות עינא בגויה שמכירו, כשיראה אותו ודאי ידע מי הוא.

נד. ולמה אין ללמוד מאבידה דלא סמכינן לשאר בני אדם על טביעות עין אלא בצורבא מדרבנן? (רש"י)

דהתם משום חימוד הממון חיישינן דלמא משקר. וכדאמרינן במס' מכות (דף כ"ג:). גזל ועריות, נפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן.

נה. למסקנת הגמ' כמה צריך ליטול מן הגיד הנשה מדאורייתא, ומדרבנן?

מדאורייתא: לכולי עלמא אין צריך ליטול אלא לקיים בו מצות נטילה - לתחוך מה שלמעלה בגובה הבשר ודיו. **מדרבנן:** לתנא קמא דמשנה (ר' מאיר), צריך לחטט אחריו שיטול את כולו בכל מקום שהוא נבלע ונשרש בבשר. **לרבי יהודה:** אינו צריך לנקר יותר ממה שאסור מדאורייתא.

נו. מה סבר 'בר פיול' מתחלה כשאמר לו שמואל שבדרך ניקורו [שלא היה מחטט אלא גומם מלמעלה] היה מאכילו דבר אסור? ומה אמר לו שמואל?

מתחלה נבהל בר פיולי משום דחשב שמואל חושדו ברשע או עם הארץ. אמר לו שמואל, אל תפחד שאיני חושדך בכך, אלא מי שהורה לך לנקר הגיד באופן זה, הורה כרבי יהודה.

גליון קנין תורה

דף צ"ו ע"ב

נז. כמה לוקה האוכל מגיד הנשה, ולמה; (א) כזית, (ב) כזית משל ימין וכזית משל שמאל?

(א) אכל כזית: לוקה ארבעים.

(ב) כזית משל ימין וכזית משל שמאל: לתנא קמא, לוקה שמונים. לרבי יהודה, אינו סופג אלא ארבעים, משום דאינו נוהג אלא באחת מהן.

נח. האם אסורים חלקים אלו של גיד הנשה; החלק שעל כף הירך, החלק שאינו שוכב על הכף?

חלק הגיד שעל הכף של ירך: לכולי עלמא אסור.

חלק הארוך שאינו שוכב על כף: לשמואל ורבנן לא אסרה תורה אלא שעל הכף. לרבי יהודה גיד דכוליה ירך אסור.

נמ. אכל גיד הנשה כולו ואין בו כזית, האם חייב מלקות?

לתנא דמשנה ות"ק בברייתא, חייב, משום דבריה הוא וחייב עליו בכל שהוא. לרבי יהודה בברייתא, אינו חייב עד שיהא בו שיעור כזית.

ס. למסקנא, מה ילפינן מתיבות אלו, לרבנן ולרבי יהודה; (א) לא 'אכלו' בני ישראל את גיד הנשה, (ב) אשר על 'כף' הירך, (ג) הירך?

(א) לא 'אכלו' בני ישראל את גיד הנשה: לרבי יהודה, להורות דצריך שיעור אכילה דסתמא הוא בכזית.

לרבנן, דאף על גב שיש בגיד ד' או ה' כזיתים, ולא אכיל כוליה אלא כזית, גם כן חייב. [דלא תימא לא מחייב עד דאכיל לכוליה, ולעולם כל היכא דאכל כוליה לא בעינן כזית].

(ב) אשר על 'כף' הירך: לרבי יהודה, שאפילו לא אכל אלא מה שעל הכף, חייב, ובלבד שתהא שם אכילה.

לרבנן, הא דאמר שמואל, לא אסרה תורה אלא שעל כף הירך.

(ג) הירך: לרבי יהודה, משמע כולה ירך ואף מה שאינו על הכף, ודלא כשמואל, אלא כל מקום שיאכל ממנו כזית, חייב.

לרבנן, לאשמעינן דאין אסור אלא גיד פנימי דפשיט איסוריה בכוליה ירך [כלומר דהגיד של איסור פשיט בכוליה ירך; תוספות ד"ה דפשיט], לאפוקי גיד החיצון דאינו חייב עליו. ולעולם אינו חייב אלא בחלק שעל הכף.

סא. האיך דרשו רבי יהודה ורבנן תיבת 'כף' להנ"ל, הא מיבעיא לן למעט גיד הנשה של עוף דאין לו כף?

משום דכתיב 'כף' שני פעמים; אחד למעט עוף, והשני לדרשות אחרות.

סב. ירך שנתבשל בה גיד הנשה, כיצד משערין אם יש בה כנותן טעם?

רואין כאילו הירך הוא לפתות והגיד בשר, ואילו היה הבשר כשיעור הגיד נותן טעם בפתות כשיעור הירך, הירך אסור.

סג. מה הדין בירך שנצלה עם בשר, ולמה?

קולף ואוכל עד שמגיע לגיד [אלא שצריך שיניח כדי נטילה; עי' שינון בהערה], משום דהרי הוא נצמת בתוכו ואין טעם הגיד מפעפע ויוצא בבשר.

גליון קנין תורה

סד. גדי שצלאו בחלבו מה דינו, ולמה?

אסור לאכול אפילו מראש אזנו, דשאני חלב שמבצבץ והולך ומתפשט בכל הבשר אף על ידי צלייה.

דף צ"ז ע"א

סה. האיך תירצו הא דפסק רבי יוחנן בבית הכנסת של העיר מעוין בנגדי שצלאו בחלבו שקולף ואוכל עד שמגיע לחלבו? (ג' דרכים)

- (א) ההוא גדי כחוש הוה [וחלב כחוש אינו מפעפע, א"נ יש בו מעט חלב ובטל בששים; עי' שינון בהערה].
- (ב) שם היה המעשה שנצלה כוליא עם חלבה, ומותר משום דיש קרום המפסיק בין החלב להכוליא ואינו נכנס לתוכה.
- (ג) שלא היה המעשה עם גדי שנצלה בחלב, אלא שמצאו שקץ דגים קטנים באילפס של בשר, ושאלו לרבי יוחנן מה דינו, ואמר רבי יוחנן שיטעמנו 'קפילא ארמאה' [נחתום עובד כוכבים], ואם אין בה בנותן טעם הקדירה מותר.

סו. איזה תנאי צריך כדי לסמוך על נחתום עובד כוכבים שאומר שאין בה נותן טעם? (רש"י)

שיאמר לפי תומו, ולא יודיעוהו שצריכין לו לדבר איסור והיתר.

סז. האיך בודקין אי נותן טעם; בקדרה שבשל בה בשר וחלב, קדרה של חולין שבשל בה תרומה?

בשר וחלב: קפילא עובד כוכבים. חולין ותרומה: כהן.

דף צ"ז ע"ב

סח. לפי רבא, באיזה תערובות משערים אם יש בה נותן טעם על ידי; (א) טעימת בן ברית, (ב) טעימת קפילא עובד כוכבים, (ג) ששים?

- (א) טעימת בן ברית: כשנתערב מין בשאינו מינו שהאדם יכול להבחין טעמו, ושניהם של היתר כגון תרומה וחולין, יטעימנו כהן.
- (ב) טעימת קפילא עובד כוכבים: בתערובות איסור כגון בשר בחלב שאין בן ברית יכול לטעמו.
- (ג) ביטול בששים: במין במינו בין דהיתרא ובין דאיסורא דליכא להבחין טעמו. או מין בשאינו מינו במקרה דליכא קפילא עובד כוכבים דליטעמיה.

סז. לענין בליעות; מה הדין בדבר מליח, ומה הדין בדבר כבוש?

מליח: הרי הוא כרותח דצלי. כבוש: הרי הוא כמבושל.

ע. מה הקשו על רבינא שאמר ירכות שנמלחו בגיד הנשה?

אף אם מליח הרי הוא כרותח, הא אפילו אם נצלה בה קולף ואוכל עד שמגיע לגיד.

גליון קנין תורה

ע"א. כשמשעריין בששים, מה נכלל עם החשבון של ששים כנגד האיסור?

רוטב, קיפה [דק דק של בשר ותבלין המתאסף בשולי קדרה] ובחתיכות המותרות, ובקדרה [אמנם עי' להלן שאלה פ"ב שיתבאר דלמסקנא לא חשבינן הקדירה, כיון דגם האיסור נבלע. ועי' בשינון בהערה דברי הראש יוסף דהכא איירי בשראינו כמה מהאיסור נצטמק].

ע"ב. באיזה שני דרכים יש לפרש הא דחשבינן ה'קדירה'?

יש אומרים בקדירה עצמה, ויש אומרים במה שהקדירה בולע מן ההיתר [אם ראינוהו כשנפל שם קודם שנתמעט, ואנן משערינן אותו לאחר שנתבשל לכמות שנפל שם, ואין בהיתר ששים בו, אומדים כמה בלעה קדירה מן ההיתר. לפי שכשנפל שם היה היתר הרבה ונתמעט בבליעת הקדרה].

ע"ג. למה משעריין שאר איסורין שבתורה כאילו האיסור בצל או קפלוט, ולא כפלפלין ותכלין שנותנים טעם באלף?

דשיערו חכמים דאין באיסורין דבר הנותן טעם יותר מבצל וקפלוט.

ע"ד. האם האיסור חלק מן המניין ששים באיסורים אלו; (א) גיד, (ב) כחל, (ג) ביצת אפרוח?

(א) גיד: אין גיד מן המניין - דבעינן ששים של היתר חוץ מן הגיד.
(ב) כחל: הוה מן המניין, הואיל והכחל עצמה מין היתר הוא.
(ג) ביצת אפרוח: אין ביצה מן המניין. [וה"ה בשאר איסורים; תוספות ד"ה ביצה].

ע"ה. מהו סברת רבי יצחק בריה דרב משרשיא דאף כשיש ששים עם הכחל ונמצא דלא נאסר שאר הבשר, הכחל עצמו אסור באכילה?

שהרי יש בו חלב כנוס בתוכו והבשר נתן בו טעם, אלא שהכחל לא נתן טעם בבשר לפי שמועט היה.

ע"ו. בהא דבעינן שיהא בהיתר ששים כמו הכחל, האם צריך ששים כמו הכחל עצמו, או דסגי בששים נגד החלב שיצא מן הכחל, ומהו ההכרח לומר כן?

ודאי משעריין כנגד כל הכחל. דאם משעריין בכמה מן החלב יצא, האיך ידעינן כמה חלב יצא מן הכחל.

ע"ז. אם משערינן כנגד כל הכחל, על כרחך תלינן שיצא כל החלב מן הכחל, ואם כן נמצא דעכשיו כבר ליכא חלב בתוך הכחל, אם כן נפל לקדירה אחרת למה אוסרתו?

כיון דאמר רב יצחק בריה דרב משרשיא שכחל עצמו אסור, מפני שבתחלה נאסר עד שלא נצטמק, דמשנתנה הקדרה בו טעם מיד נאסר, מאז שוויה רבנן כחתיכת נבלה שלעולם אסורה.

גליון קנין תורה

דף צ"ח ע"א

עח. האיך תירצו הא דאמרו דביצה שיעורו בששים ואין הביצה מן המנין, הא אין ביצה נותן טעם?

דאיירי בביצת אפרוח שהבשר שבתוכו נותן טעם, ולא שנא טמאה ולא שנא טהורה, דנבלה היא. אבל ביצה טמאה בלא אפרוח, באמת אינו נותן טעם בדברים אחרים.

עז. הא שנינו בכרייתא, ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות, אם יש בהן בנותן טעם כולן אסורות, הרי מבואר דביצים אכן נותנים טעם?

הכא נמי איירי בביצת אפרוח. והא דקרי לה 'טמאה' היינו כיון דאית בה אפרוח קרי לה 'טמאה', ואפילו הוא ביצה של עוף טהור.

פ. והא קתני סיפא, ביצים ששלקן ונמצא אפרוח באחת מהן, אם יש בהן בנותן טעם כולן אסורות. הרי לכאורה מבואר דברי שא טמאה ממש קאמר, ולא ביצת אפרוח?

פירושי קא מפרש, ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות, אם יש בהן בנותן טעם כולן אסורות. כיצד, כגון ששלקן ונמצא אפרוח באחת מהן, וזו היא טומאתו, וכולן מן הטהור.

פא. האיך רצו להוכיח דעל כרחק צריך לומר כן דרישא איירי באפרוח ופירושי קא מפרש? והאיך נדחה?

רצו להוכיח: דאי סלקא דעתך דרישא איירי בדלית בה אפרוח, השתא דלית בה אפרוח אשמועינן שנותן טעם ואסורה ואף על גב דמים בעלמא הוא, וכי ביצה דאית בה אפרוח אפילו טהורה מיבעיא, הא כל שכן שנותן טעם, דהא אפרוח נבלה היא.

אמנם דחו: דמזה אין ראיה, דיש לומר שתנא סיפא לגלויי רישא. שלא תאמר רישא איירי דאית בה אפרוח אבל לית בה אפרוח מותר. לכן תנא סיפא דאית בה אפרוח, מכלל דרישא אף דלית בה אפרוח, ואפילו הכי אסירא.

פב. האם יש לצרף החיתר שבלע הקדרה לששים ולשער האיסור כמו שהוא בא לפנינו, ולמה?

לא, דאטו דהיתרא בלע דאיסורא לא בלע. הא אף האיסור נצטמק, וכשנפל היה בו יותר. ולכן הכל משערים כמות שאנו רואים.

פג. למה רצה מר בר רב אשי להתיר חצי זית של חלב בשלשים של חיתר? ומה אמר לו רב אשי?

רצה להתיר: משום דלא היה כשיעור, היה מזולזל בבטולו ולא בעי ששים. אמר לו רב אשי: (א) אפילו בדבר שאינו אסור מדאורייתא לא תזולזל בשיעוריה. (ב) חצי זית אף מדאורייתא אסור, דאמר רבי יוחנן חצי שיעור אסור מן התורה.

פד. מה הדין כביצת אפרוח שנתבשלה; בס' [יחד עם הביצה], (ב) ס"א, (ג) ס"ב?

(א) ס': אסורין, (ב) ס"א: לרב נחמן מותרין, לרב הונא אסורין, (ג) ס"ב: מותרין.

גליון קנין תורה

פ.ה. מה אמר רבן גמליאל בר רבי על איסור שנפל לתוך היתר, שהיה מ"ה כנגדו?

שאבי - רבי, הלא בא מעשה כזה לפניו ולא התיר אפילו כשהיה מ"ז כנגדו, וכי אני אתירנו כשאיני מוצא בו אלא מ"ה כנגדו. (לפי לשון הנראה לרש"י)

פ.ו. למה שאל רבי חייה למי שהביא לפניו איסור שנפל לתוך היתר, כלום יש שלשים כנגדו, דלכאורה משמע שאם אכן היה שלשים כנגדו היה מתיר?

כוונתו היה דרך גוזמא, למה באת לישאל עליו, והלא אפילו שלשים אין בו בהיתר כמות האיסור - ולא דוקא קאמר ליה אלא דבר שאינו יכול לעמוד - ואף על פי שאינו נותר בכך.

דף צ"ח ע"ב

פ.ז. בכמה בטיל איסורין שבתורה שאי אפשר לעמוד על טעמו; לרבי חייה בר אבא, ולרב שמואל בר רב יצחק?

לרבי חייה בר אבא: בששים. לרב שמואל בר רב יצחק: במאה.

פ.ח. ומה הדין; אם בדקננהו ויש בה נותן טעם, אם בדקננהו ואינו נותן טעם? (רש"י)

אם נותן טעם: ודאי אסור. אם אינו נותן טעם: אכתי בעינן ששים או מאה לכל מר כדאית ליה.

פ.ט. מה פירוש "ולקח הכהן את הזרוע בשלה' מן האיל"?

לתנא קמא: פירושו שלימה. לרבי שמעון בן יוחאי: נתבשלה עם האיל.

צ. ללישנא קמא, האם מבשלין הזרוע עם האיל? ומהו מחלוקת תנא קמא ורבי שמעון?

לכולי עלמא מבשלים הזרוע עם האיל.

לתנא קמא תחלה מחתך לה ואחר כך מבשל לה, אלא דאשמעינן קרא שיהא הזרוע שלימה ולא יתכנה לחתיכות. ולרבי שמעון תחלה מבשל לה, ואחר כך מחתך לה. דאתא קרא לאשמעינן דכמות שהיא מחוברת לאיל מבשלה.

צ.א. ללישנא בתרא, האם תחלה מחתך לה או תחלה מבשל לה? מהו מחלוקת תנא קמא ורבי שמעון?

לכולי עלמא תחלה מחתך לה ואחר כך מבשל לה.

לרבי שמעון, מבשלה יחד עם האיל, ולתנא קמא מבשלה בקדירה אחרת.

גליון קנין תורה

צב. כמה נחלקו האמוראים אם משערין בששים או במאה?

שניהם לא למדוה אלא מזרוע בשלה, שהיו מבשלים הזרוע שאסור לזרים, עם שאר האיל שמותר לבעלים [דהא שלמים הוא], ובזרוע יש עצם הרבה ובשר מועט. מאן דאמר דשיעורו בששים: סובר דמשערין בשר ועצמות של הזרוע בהדי בשר ועצמות דאיל, וקים להו לרבנן דששים איכא והתירתו התורה באכילה לישראל.
מאן דאמר שיעורו במאה: סובר עצם לא בעיא לשעוריה דהא לא פליט טעמא מינה, וכי משערת בשר דזרוע בהדי בשר דאיל, איכא מאה כנגדו.

ברכות לראש משביר

ידידנו הנגידים הנכבדים רודפי צדקה וחסד, אוהבי תורה ומוקירי רבנן ותלמידיהון

משפחת בראכפעלד שיחיו

- נציבי חודש מרחשון -

לעי"נ אביהם מו"ה משה יוסף ב"ר יעקב ע"ה ממעקסיקא

זכות התורה תעמוד להם להתברך בכל משאלות לבם לטובה לאורך ימים ושנים טובות - ויתקיים בהם הבטחת נביאי אמת וצדק לא ימושו מפיק ומפי זרע ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם

בברכת התורה,
הנהלת חבורת קנין תורה

זונטאג	ב' חשון	צד.	חזרת אתמול	חזרת החודש	זונטאג	ט' חשון	תשפ"ה	לימוד היום	חזרת אתמול	חזרת החודש
מאנטאג	ג' חשון	צד.	צג.	פד.	מאנטאג	י' חשון		צו.	צו.	פז.
דינסטאג	ד' חשון	צה.	צד.	פה.	דינסטאג	יא' חשון		צו.	צו.	פז.
מיטוואך	ה' חשון	צה.	צה.	פה.	מיטוואך	יב' חשון		צח.	צז.	פח.
דאנערשטאג	ו' חשון	צו.	צה.	פז.	דאנערשטאג	יג' חשון		צח.	צח.	פח.
פרייטאג	ז' חשון	חזרה	חזרה		פרייטאג	יד' חשון		חזרה		
שב"ק	ח' חשון	חזרה	חזרה		שב"ק	ט"ו חשון		חזרה		

זונטאג ויצא - א' דר"ח כסלו

בחינה לימוד החודש: **דף צג:** (מתני') - **דף קג:** (סוף הפרק)
בחינה חזרת החודש: **דף פג:** (מתני') - **דף צג:** (מתני')

- איסור השגת גבול -

כל הזכויות וכללן זכות צילום או העתקה אף לחלקים שמורות
לחבורת קנין תורה שע"י עמודי ציון דיאבוב
אין רשות לצלם או להעתיק באיזה אופן שהוא ללא רשות בכתב מההנהלה:
טעל: 3x 718-438-1188 פקס: 718-298-2044
הערות על הגליון יתקבלו ברצון ע"י אימעייל: kinyantorah@amideizion.org